

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Centralizem naš pogin

CENTRALIZEM nam je požrl Koroško.
CENTRALIZEM nam je naložil neznosne davke, ki bodo slovenskega kmeta do golega slekli.

CENTRALIZEM vzdržuje carinski način, ki je dopustil, da so zginiti milijoni narodnega premoženja.

CENTRALIZEM nam je naložil trinoško trošarino, ki je neznosno dvignila draginjo.

CENTRALIZEM daje potuho liberalnim uradnikom, da sikanirajo ljudstvo.

CENTRALIZEM daje potuho militarizmu, ki trpinči naše žante in može.

CENTRALIZEM daje vse pravice Belgradu, slovenskemu kmetu pa samo dolžnosti.

CENTRALIZEM nam je požrl vse kranjske in slovensko-štajerske deželne doklade.

CENTRALIZEM nam bo uvedel brezverske šole.

CENTRALIZEM bo odpravil krščanski zakon.

CENTRALIZEM bo postavil državne uradnike za občinske tajnike in kuratorje kmetским občinskim odborom.

CENTRALIZEM hočejo liberalci, samostojneži in komunisti.

NAJŠIRŠO SAMOUPRAVO zahteva samo Slovenska Ljudska Stranka.

Uspeh Slovenske Ljudske Stranke.

Dr. Korošec dosegel bistvene spremembe finančnega zakona.

Med železniškim ministrom dr. Korošcem in finančnim ministrom dr. Stojanovičem je došlo do spora. Dr. Korošec je zahteval razne spremembe finančnega zakona, na katere pa minister Stojanovič ni hotel pristati. Končno je med obema ministroma došlo do sporazuma, Minister Sto-

janovič je sprejel nekatere spremembe finančnega odbora. Po teh izpremembah bodo davk na vino plačevali samo uživalci. Trošarina na mošt od sadja se popolnoma odpravi. Žganjekuha bo prosta do 6 izlivov v malih, in do 6 izlivov v velikih kotlih. Zemljiški davek se zniža povsod od štiri-

kratnega iznosa na trikratni iznos. Neobdavčljiva vsota se določi na letnih 4800 K. Od električnih žarnic izpod 10 sveč se ne plača ničesar. Od olja se trošarina ne plača ter se tudi ukine davek na kvas. Zakon o posebnih davčnih povišanjih v Sloveniji se ukine.

Boj za povišanje neobdavčljive svote pri osebni dohodnini

(Piše poslanec J. Vesenjāk.)

Ko je bivša Avstrija vpeljala osebno-dohodninski davek, je državni zbor določil najprej kot neobdavčljiv del 1200 kron; ta svota se je zvišala predvsem na prizadevanje poslancev Slovenske Ljudske Stranke že pred svetovno vojsko na 1600 kron.

Ako pomislimo, kaj smo pred vojsko lahko dobili za 1600 kron, potem lahko trdimo, da je bil osebno-dohodninski davek takrat primerno in pravično odmerjen. Gotovo je najbolj zanimivo pri tem davku dejstvo, da ga povprečni naš kmetovalec in mali obrtnik ni plačeval, sedaj pa boste našli med našimi posestniki in obrtniki le malo ljudi, katerim davčna oblast zadnja leta ne bi bila naprtla tega bremena. Ali so vsi ti ljudje sedaj naenkrat postali bogataši? Ali imajo več dohodkov in manj stroškov, kakor so jih imeli poprej?

Glavni vzroki.

Da plačuje sedaj toliko ljudi osebno dohodnino, so vzroki vsakovrstni in zadeva krivda čisto tudi ljudi same. Pred vsem ljudje zanemarjajo proti jasnim določbam postave dolžno napoved in opuščajajo prizive. Dalje so morebitne napovedi tako pomanjkljive in celo v škodo posameznika samega, da se na tej podlagi mora odmeriti krivična osebna dohodnina. O grdem ovajanju in medsebojnem zavidanju ter pretiravanju dohodkov svojega bližnjega danes niti ne govorim. To sem v javnosti ponovno poudarjal in kot eno najgrših naših napak grajal. Krivda je tudi v tistem svoječasnem pohlepu po vojni podpori. Nobena ženska ni mogla nikdar dovolj napovedati, koliko je mož ali sin dnevno pridelal in zaslužil, da bi utemeljila svojo zahtevo po zvišanju podpore. Ali mislite, da takšne pismene napovedi in zahteve kar izginejo iz uradov? Odkrito lahko tudi poudarjam, da imajo nekateri

uradniki silne predsodke o dohodkih kmetških in obrtnih slojev ter so posebej iz vojnega časa naprej radi takratnih težav in težkoč nekako jezni in nehoti pristranski proti kmetškemu ljudstvu. Izredne marljivosti naših davčnih uradnikov v korist države niti ne poudarjam, saj je znano, da je Slovenec najboljši in najvestnejši davkoplačevalec, pa tudi najneutrudnejši in najvestnejši — iztirjevalec davkov!

Vojska nam je prinesla poleg omenjenih dejstev še najvažnejše: ogromne množine papirnatega denarja, ki je postal naravnost brezvreden, uradnik pa je še na Slovenskem imel zmiraj besedilo zakona, da je neobdavčljiv del dohodkov 1600 K.

»Kmetška zveza« v boju za zvišanje neobdavčljive svote.

Ko smo videli, kako se je v zadnjih dveh letih svetovne vojske začela nepri-merno visoko osebna dohodnina, so začeli poslanci že pred prevratom borbo proti njej. Po prevratu so davčne oblasti postopale kot pred vojsko. Zastopniki Slovenske Ljudske Stranke so torej tudi v Ljubljani pri finančnem delegatu in v Belgradu v parlamentu in pri finančnih ministrih ponovno posredovali proti krivični odmeri osebne dohodninskega davka.

Prvi uspeh

je bil, da je delegat v Ljubljani dovolil na podlagi gradiva, ki sem ga podal, popravo v posameznih slučajih, kjer so se ljudje pritožili, čeravno so zamudili postavno določen rok. Mnogim je bilo že s tem pomagano, obenem pa so nekatere davčne oblasti začele bolj ljudomilo ravnati.

Drugi korak

naš je bil, da smo spodbijali veljavo prejšnjih, večinoma nemškutarskih komisij. Ako bi nam občine in njeni zaupniki šli v

Hočemo samoupravo, to je: svojo zbornico, lastno postavodajo, ljudstvu odgovorno vlado in ljudsko uradništvo.

dobrem razumevanju za stvar bolje na roko, bi se pri odmerjanju lahko odpravila še marsikatera krivica. Toda iz kmetijskih občin nismo mogli dobiti zaupnikov, zakaj večina predlaganih se je zbalala dela ali pa zamere pri soobčanih. Da se na ta način, ako se sedi za pečjo in zabavlja in jadikuje, ne zboljša prav nič, je jasno.

Tretji korak

naprej je bil, ko smo dobili v »Jugoslovanski klub« takratnega finančnega ministra dr. Velizarja Jankovića in smo mu dokazali na posameznih slučajih, da je treba zvišati ono davkoprostno svoto pri osebni dohodnini. Ta minister je bil prvi, ki nam je to tudi obljubil in je v tem oziru naložil svojim uradnikom, naj pripravljajo potrebne predloge.

Od 1600 kron na 3200 kron.

Med vlado liberalcev in socialistov, ko je bil finančni minister dr. Veljković, se ni v zadevi osebne dohodnine za zboljšanje in pravično odmerjanje zgodilo prav nič. Sploh je ta doba za našo državo in za naše ljudstvo najneugodnejša. Vladovalo se je brez parlamenta in odločevali so deloma belgrajski bankirji in gospodje, kakor sta dr. Žerjav in njegov zaščitnik Pribičević. Liberalni poslanci ministri pa so na državne stroške potovali po cele mesece izven države. Ker nismo hoteli trpeti takšnih razmer, smo klicali ljudstvo v obrambo in boj proti tem škodljivcem. Po Štajerskem in Kranjskem se je vršilo vse polno shodov, kjer smo sklepali resolucije proti demokratsko-socialni vladi in v zadevi osebne dohodnine.

Vsa ta borba je imela delni uspeh, da se je čutil prisiljenega v proračunu za leto 1920/21 finančni minister Stojanović predložiti, da se davka prosta svota 1600 kron zviša na 3200 kron.

Naš boj se nadaljuje: od 3200 na 7200 K.

Pri razpravi o proračunu sem v smislu sklepov na shodih, posebej še v smislu sklepa na velikem shodu ob orlovskem taboru predložil in zagovarjal, da se davka prosta svota zviša na 10.000 kron. Po dolgih razjašnjavanjih in razpravah je dr. Brezigar predlagal, da se složimo na svoto 7200 kron. Vsi člani finančnega odbora in tudi direktor dr. Konjović kot zastopnik finančnega ministra se je izjavil, da sprejme ta predlog, ako jaz odneham. Da pridobim vsaj približno to, kar sem po nalogu svojih tovarišev-poslancev moral, sem se uklonil in tako je v finančnem odboru bil sklep na svoto 7200 kron soglasen, odobrila ga je tudi vlada, odnosno zastopnik finančnega ministra. Toda tukaj se spet pričnejo v škodo ljudstva liberalne neodkritosrčnosti in intrige!

Liberalni bankirji sklepajo 4200 kron.

Liberalcem ni bilo do tega, da se v parlamentu razpravlja o proračunu, liberalnemu finančnemu ministru pa ne do tega, da bi izvršil naš soglasen sklep in olajšal slovenskemu ljudstvu bremena. Finan-

ni minister je torej šel rajši k svojim tovarišem v klub, kakor pa pred parlament. In v liberalnem klubu so določili tri bankirje, da so ti določevali v imenu liberalcev, ali izpremembe finančnega odbora sprejme ali ne. Tukaj so bankirji rekli, naj le naši ljudje plačujejo in znižali so vsoto 7200 K na 4800 K.

V tem položaju je Jugoslovanski klub storil v obrambo ljudstva zadnje korake: meni je naročil, da sestavim spomenico za ministrskega predsednika in finančnega ministra. Tu odločno povdarjamo zopet osebno dohodnino. V imenu kluba sva šla jaz in poslanec dr. Hohnjec — ter izjavila, da mora klub izstopiti iz vladine večine, ako ostane Stojanovićev proračun neizpremenjen. Seveda smo si zagotovili tudi, da gredo Hrvati z nami.

Ker v parlamentu torej ni bilo razprave, smo rekli, da mora ministrski svet o tem in o celem proračunu odločevati. V trenutku, ko to pišem, še o osebni dohodnini odločitev ni padla. Gotovo pa je, da se neobdajljiva svota zviša vsaj na 4.800 kron.

Na polovico poti.

Dosedaj opisano prizadevanje lahko označimo kot polovica poti do popolnega uspeha. Najhujše zapreke so podrtje in nadaljevanje do popolnega uspeha bo v bodoče nekoliko lažje, kakor dosedanja borba.

Kaj smo bistveno dosegli? Dosegli smo v glavnem sledeče:

1. Neobdajljiva svota se je zvišala od 1600 kron na 4.800 kron, to je več po številu in še bolj po valuti, kakor v Nemški Avstriji in na Češkem, kjer imajo še naprej isti dohodninski zakon.

2. Oblasti odmerjajo davek v mnogih slučajih bolj obzirno in pravično, kakor se to delalo do sedaj.

3. Ta davek plačujejo od sedaj naprej vse pokrajine izven Črne gore, Srbije in Makedonije, ker se je ukinila znana madžarska novela, ki se je določevala do 10 tisoč prostost.

4. Odbori za presojanje se lahko sestavijo drugače, da bodo lahko zastopali res ljudstvo posamezni zastopniki.

Kaj je treba še doseči?

Da bo osebno dohodninski davek pravičen, pa je treba doseči še sledeče:

1. Davek se mora razširiti popolnoma na vse pokrajine brez razlike ali predpisovati enakomerno v posameznih slučajih.

2. Davčni zakon sam se mora precej izpremeniti, da bo uvaževal resnične prihodninske razmere. Posebej v določbah, o presojanju kmetijskih dohodkov bo treba novih, pravičnejših in tudi za ljudstvo jasnih in razumljivih določil.

3. Davkaprosta svota (eksistenčni minimum) tega davka se mora zvišati, doltler obstoji sedanja brezvrednost denarja.

Borbo bo, v kolikor še ni izvojevana, Slovenska Ljudska Stranka brezobzirno vodila dalje.

Za smeh in kratek čas.

Glasilo Samostojne liberalne stranke »Kmetijski list« v zadnji številki na tale način lovi pristaše:

»Škofje, samostani, duhovniki so prot agrarni reformi.«

Vrabci na strehah pa čivkajo, da to prizadeti škofje prvi izjavili, da dajo svojo veleposestva na razpolago. Nobeden samostojen veleposestnik dosedaj še ni storil tega.

»Slovenska ljudska stranka je za najhujši centralizem.«

Medtem pa vesoljni liberalizem kriči na Slovensko ljudstvo stranko, da hoče tako široko avtonomijo, da se bo država razbila in »Kmetijski list« siplje grom in strele na klerikalce, ker vztrajno branijo slovensko avtonomijo proti Belgradu. (Beri v tem oziru v »Kmetijskem listu«, ko piše, da mora imenovati šolske nadzornike centralna (belgrajska) vlada, in da je treba slovensko vlado kaznovati, ker brani pravice slovenske avtonomije.)

Blagosilavljajo, ko preklinjajo.

Samostojne strašno boli velikansko delo, ki ga je izvršila Slovenska ljudska stranka tekom desetletij za povzdig slovenskega ljudstva v gospodarskem in izobraževalnem oziru. Delo Slovenske ljudske stranke v gospodarskem pogledu smo v velikih potezah že našli, našel jih je tudi poslanec Brodar na zboru zaupnikov in »Kmetijski list« je vse lepo, čeprav nerad in sramežljivo pritrdil. Resnica je pač resnica, in se ne da utajiti, če je tako očividna kakor ta.

Ker se je »Kmetijskem listu« ponosilo zmanjšati ogromne uspehe Slovenske ljudske stranke za kmeta, je v št. 44 začel dokazovati, da Slovenska ljudska stranka v izobraževalnem oziru ni nič naredila.

In potem našteva:

»Za knjižnice ni S. L. S. nič naredila.« Res pa je, da se je pod vplivom Slovenske ljudske stranke ustanovilo toliko izobraževalnih društev po Sloveniji in toliko knjižnic, da jih Samostojna liberalna stranka niti v 50 letih ne bo. Liberalna gospoda — posebno samostojna je v tem oziru tako majhna in pritlikava, da v tem delu katoliškim organizacijam niti do gležnja ne seže. Kdo bo sešel vso množico dni in večerov, ki so jih preždeli naši duhovniki in drugi katoliški razumniki v društvih, kjer so predavali, učili, darovali na tisoče knjig in dvigali ljudstvo iz nevednosti.

»Kmetijski list« se huduje, da deželni odbor ni imel smisla za gledališke predstave. Res, za take predstave, ki jih je obsojala celo vsa resna liberalna gospoda razen — ljubljanskih pokvarjenih študentov, Slovenska ljudska stranka ni imela smisla. Zato ji gre vsa čast,

Skrbite, da pride „Domoljub“ zlasti prihodnji mesec v sleherno slovensko hišo!

Za gledališko umetnost pa se ni nikjer toliko storilo kot po katoliških izobraževalnih društvih, kjer so marsikje dosegli precejšnjo popolnost v tem oziru, medtem ko so se liberalci zabavali po gostilnah pri vinu in ženskah.

Pevskih zborov je bilo in je še vedno ogromna večina v naših organizacijah.

Društvenih domov imajo naše organizacije v eni dekaniji toliko kot liberalci po celi Sloveniji.

In tako dalje.

Izobrazba — umska in srčna je ob vztrajnem izobraževalnem delu naših organizacij tako napredovala, da je alkoholizem očitno pojemal in nož je le malokrat prišel na vrsto.

V novejšem času pa zopet gospodari nož in palica in tisti, ki se ga najbolj poslužujejo — so samostojni.

V zapore namesto na dopust.

Že zadnjič smo poročali, da izreka liberalna stranka po svojih časopisih »gnus nad početjem klerikalne stranke«, ker se Slovenska Ljudska stranka po svojih zastopnikih v Belgradu tako krepko poteguje za naše fante pri vojaki in ker brezobzirno odkriva grdobije, ki jih počenja militarizem (slovenske besede žal za to nimamo) z vojak.

Sedaj pa se je zopet oglasil »Slovenski Narod«, stari bojevnik liberalne stranke in najnovejši zagovornik samostojnih kmetov. Tako-le piše v št. 247: »Vojaki pod vplivom klerikalnih agitatorjev govorijo na svojih nedeljskih dopustih po naših kolodvorih med vožnjo in na dopustnem kraju našemu slabo in samo po duhovščini poučenemu kmetu ljudstvu tako ogabno in nesramno o armadi in Srbih, da bi davno spadali v zapor namesto na dopust. Le malo je izjem, ki govorijo o tem ljubeznivo do domovine.«

Tako torej Vojaki, ki služijo na jugu, so brez obutev, brez zadostne hrane in obleke, živeti morajo v nesnagi in smradu med ušmi in stenami, batinajo jih, kaznujejo z gledanjem proti solcu, silijo jih v pravoslavno vero, kolnejo jim Boga in Marijo, branijo jim brati domače časopise (vse to navaža pritožba, ki so jo izročili poslanci Ljudske stranke in ki jo je priobčil Domoljub v št. 42), — a ne smejo nikomur potožiti besedice, in če jo potožijo, tedaj v zapor z njimi.

Da bo slika še popolnejša, pa priobčimo pismo, ki ga je pisal od vojakov sin svojim staršem. Med drugim pravi to-le: »Tako stradamo, da komaj še živim, ker hrana je neujetna in neprimerna našim želodcem; živimo večinoma ob vodi. Slabeje je kakor v ujetništvu. Snažiti in krmiti moramo vsak 3 do 4 konje in moramo gnoj z golimi rokami nositi iz hleva, nimamo nobenega orodja. Kdor do 6. ure zjutraj ne opravi vsega dela v hlevu, ne — dobi ajuterka (ki obstoji iz poparjenega ko-

misa) in mora biti dopoldne tešč. Nobena pritožba nič ne pomaga. Kdor bi se drznil pritožiti, je v nevarnosti, da ga ubijejo z batinami. Vsled tega jih je že več pobegnilo. — Pred kratkim so pripeljali nekega ubeglega Slovenca v Maribor nazaj, kate-rega prav po starorimski šegi mučijo; privežejo ga kakor na križ dve uri vsak dan. Da jim vsled muk ne umre, ga polivajo z mrzlo vodo. Grozno je gledati ta prizor. Revez bo moral 25 dni trpeti to mučeništvo. — če jim preje ne umrje. — Podpis.

Pritožbe zoper take gnile razmere se zde liberalcem nesramne in ogabne, zoper tako ravnanje z vojak pa ne najdejo nobene besede. Ogaben je torej ubogi vojak, ki strada in prezeba, zato pa dobi še batine, tisti pa, ki vršijo to rabeljsko službo nad vojaki, in tisti, ki z verižniki okrog »Slovenskega Naroda« vred vse to zagovarjajo, so pa seveda kavalirji in polni ljubezni do skupne domovine! Hinavci! Vedno imate na jeziku ljubezen do domovine, ker ste pod krinko te ljubezni z milijoni napolnili svoje kapitalistične žepe, vsa davčna bremena pa naložili ljudstvu.

Da pa se pogasi zadnja iskrica ljubezni do skupne domovine, zato pa ne bo treba nobenih klerikalnih agitatorjev, kateri so tekom dveh let res požrtvovalno in brez dobička delali za skupno domovino. Ljubezen do skupne domovine pa bode ubil ta prokleti (ne zasluži drugega primka) centralizem, ki daje vso in neomejeno oblast belgrajski liberalni gospodi, katerim naši liberalci s samostojnimi vred pod podplate lezejo. Hvala Bogu, da imajo višji srbski častniki precej več smisla za take pritožbe in nižje častnike, ki tako postopajo z našim ljudstvom, temeljito kaznujejo, kakor se nam tudi poroča. Vemo pa tudi, da je precej slovenskih oficirjev (liberalnih seveda), ki skrajno grdo ravnaajo z moštvom.

Poudarjamo pa, da naš odpor ni naperjen proti Srbom, temveč proti vladajoči slovensko-hrvatsko-srbski liberalni gospodi, ki hoče s surovostjo in batinami pospeševati notranje ujedinjenje troimenskega naroda. In kar se posebej vojaščine tiče, lahko povemo, da v neki gotovi vojašnici (ime nam je znano) se s srbskimi vojak prav tako godi kot s slovenskimi na jugu.

„Pobožni“ Ljudski glas.

Zadnja številka »Ljudskega Glasa« je od sile pobožna in govori o »sv. veri« in »sv. katol. cerkvi«, katero hočejo »dvigniti socialisti in zamerijo »Domoljubu«, ki »neče verjeti socialistični verski gorečnosti. Ali morda socialisti s tem dvigajo versko gorečnost, da »Naprejš«, socialistično glasilo in ki ga »Ljudski Glas« vedno priporoča, skrajno bogoskrunski piše o sv. Rešnjem Telesu, morda s tem, da njihovi voditelji izstopajo iz katoliške Cerkve in da ogromna večina njihovih pristašev sploh nikdar v cerkev ne gre, ali s tem, da njihov voditelj A. Kristan svojega otro-

ka da v mohamedanski veri vzgojiti in se civilno poročiti, ali s tem, da drugi njihovi voditelji izstopajo iz katoliške Cerkve, ali s tem, da se njihovi pisatelji (Bebel, Kautsky, Marx) skrajno grdo norčujejo iz vere in jo obmetavajo z najgršim blatom, ali s tem, da njihovi bratci na Italijanskem napadajo z nožmi in revolverji verske procesije in ropajo cerkve? Ali hoče »Ljudski Glas«, da še nadalje naštevamo »misijonsko« delovanje socialne demokracije za povzdigo sv. vere?

Ali misli »Ljudski Glas«, da so švicarski škofje brez razloga naročili svojim duhovnikom, da se zavednim socialistom ne smejo deliti sv. zakramenti, ker le-ti podpirajo stranko, ki vedno povsod dela na to, da se zatire sv. vera, ali misli »Ljudski Glas«, da so holandski škofje iz gole nevednosti strogo prepovedali svojim vernikom brati in naročati socialistične časopise, če hočejo, da ne izgube iz svojega srca zaklada sv. vere?

Zadosti nam je!

Dolgo časa smo molčali iz raznih ozirrov. Sedaj ne bomo več.

Stvar je tale. Po Sloveniji so v zadnjih dveh letih nakupčili po raznih kotih nebroj šolskih razredov. Višji šolski svet nič ne vpraša, ali je dobili prostora ali ne, ali more občina v sedanjem času prevzemati nova bremena ali ne: ali je primerno število otrok ali ne: nobena pritožba nič ne pomaga, gospod šolski nadzornik Gangl zaščitnik množice liberalnega učiteljstva so tako ukazali in — kmet, jezik za zobmil.

Pa ko bi s temi razredi res kaj dosegli, da bi otroci res kaj profitirali. Ne duha ne sluha o kakšni večji izobrazbi.

Pač pa so posledice te-le:

1. V vsako občino se navali velikan-ska množica skrajno lenega nedelavnega (malo je izjem) liberalnega učiteljstva, ki je k večjem delavno pri kakšnih sokolskih prireditvah, za dober in reden šolski pouk pa ima to učiteljstvo (z nekaterimi častnimi izjemami) toliko smisla kot laž-nivi kljukec za resnico.

2. Velik del tega učiteljstva je vedno na različnih bolezenskih in »učnih« in Bog zna kakih dopustih še. Bolezen jih seveda ne ovira sodelovati pri vseh sokolskih in liberalnih prireditvah. Pri vsem tem vlečejo polno plačo, poleg tega jim država plačuje namestnike, ki tudi semtertja zbolijo in dobijo svoje podnamestnike s primerno državno plačo.

3. Zato se ne moremo prav nič čuditi, da mora država (oziroma ljudstvo) plačevati na leto za učiteljstvo v Sloveniji čez 76 milij. kron (glej državni proračun za leto 1920-21), medtem ko plačuje za poljedelstvo le 20 milijonov kron in za bogočastje (duhovnike in župne pisarne) 3 milijone in pol kron.

4. Tu ima naše ljudstvo zopet priliko čutiti dobrote liberalne stranke. Veliko sovrastvo morajo pa imeti samostojneži do krščanske ljudske stranke, da kljub temu

Samo še tri tedne je do volitev. Somišljeniki, bodite pripravljeni. Gre za samoupravo Slovenije, za versko šolo, za krščanski zakon, zoper militarizem in zoper krivične davke.

dero čez drn in strn za liberalci.

Liberalizem je bil še vedno pasji bič za kmetško ljudstvo, pa naj se sedaj kaže v obleki Jugoslovanske demokratske stranke s kandidatom dr. Žerjavom na čelu ali pa v kožuhu Samostojne kmetijske stranke s kandidati — advokati in doktorji.

Da pa naš članek dobi tudi primerno sliko, zato naj sledi tu dopis iz Mengša.

IZ MENGŠA.

Šola v Mengšu je letos obilno obdarjena z razredi. Otok je okoli 360 s ponavljalci vred, zraven še nekateri hodijo iz drugih okolitev. Razredov je šest, potem dve vzporednici in razred za duševno zaostale otroke, skupaj deset razredov; šolski voditelj ne uči, torej deset učnih moči. Po ena ali dve učni moči imata dopust; zraven še bivši nadučitelj Bohinc in njegova žena, učiteljica v pokoju, ki stanujeta v šoli — Ta (Bohinc) ima, pravijo, dopust že tri leta (s presledki), pred enim letom je bil odvezan službovanja v Mengšu in pridoljen v Šiško, a voditeljevo stanovanje v Mengšu je pridržal: ali je še kje na svetu kaj takega? Polzen, zaradi katere ima dopust, menda ne bo posebno huda, ker pri sokolskih in drugih liberalnih prireditvah sodeluje, včasih tudi pozno v noč, a vendar tako huda pa je bolezen, da k službi božji ne hodi in ljudje ne pomnijo, kdaj se ga zadnjič v cerkvi videli. Kako zdravnik imenujejo tako bolezen, če človek ne more izpolnjevati stanovskih in verskih dolžnosti, vse drugo pa dela lahko, ni znano; če bi »Domoljub« povedal, kako ljudje pravijo taki boleznim, bi se dotični čutil užajenega. — Res lepi časi se obetajo — učiteljem na dopustu sedaj pod nadzorstvom Ganglovim, ker imajo »kót« v šoli izgovorjen, dasi so odvežani od službovanja. Morda bo s časom treba dejati še »kos kruha«. Vendar tega bremena menda zasedaj ne bodo naložili občini, ker ima še popolno plačo, kakor tisti, ki vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Pogreb žrtve samostojnežev

V Orehovici pri Št. Jerneju na Dolenjskem je 8. t. m. padel prvi Orel-mučenik. Mladi, 20letni Viktor Novak je bil zunaj vasi iz zasede napaden, ko je s tovariši šel k telovadbi v Št. Jernej. Z debelim železom je dobil na glavo udarec, ki mu je razklal črepinjo. Izredno močni mladenič se je v novomeški bolnišnici boril s smrtjo do 17. t. m., kar ga je smrt rešila strašnega trpljenja. Napadalcu so bili podivjani samostojno-liberalni nasprotniki, ki v novomeških zaporih čakajo obsodbe.

Ta zločin je celo dolino strašno razburil. Vse ljudstvo je ogorčeno do skrajnosti nad podivjanci, ki so na mlademu fantu izvršili uboj, da, premišljen umor. Viktor Novak je bil brijten, prijazen in pošten fant, ki je bil pri vseh zelo priljubljen. Bil je po svojem značaju in zmognostih veličan za bodočega voditelja svojega okraja. Nasprotniki so ga vabili v svoje vrste. Ko je vse njih vabe prijazno, a odločno odklonil, so ga nasovražili in ga je sedaj eden od njih ubil.

Ko je ležal v bolnišnici in so ga hodili njegovi starši, sestre, brat in drugi sorodniki in prijatelji obiskovat, je vedno govoril o Orlu, o organizaciji itd. Umrl je lepo kot pravi krščanski mladenič.

Pogreb dne 20. oktobra je bil prava manifestacija krščanske organizacije. Domači šentjernejski Orli so v krajih prišli po truplo svojega brata v Novo mesto, došli so trebanjski Orli, Orlice iz Šmihela in zastopniki Orlovske zveze iz Ljubljane. Ko je truplo blagoslovil premil. g. novomeški prošt dr. Elbert, se je sprevoz začel pomikati proti Št. Jerneju. Sprevoz je v burji in dežju spremljal peš do pokopališča šmihelski kaplan g. Gornik.

Na meji rojstne občine na Mokrem polju je pričakovala ogromna množina ljudstva iz cele šentjernejske fare. Zastopane so bile prav vse vasi cele fare. Dve dolgi vrsti deklet ste tvorili špalir, ko se je voz z rakvijo peljal mimo. Vsako dekle je nosilo v roki lep šopek ali venec. Lhtenje ljudstva nepopisno. Od tu je vodil sprevoz v Orehovico šentjernejski g. župnik v spremstvu petih duhovnikov iz krške doline. Na vsi dolgi poti od Mokrega polja do Orehovice so stale gručice ljudi, ki so se pridružile pogrebu, vsa dekleta z vencem in šopki. Spredaj je korakalo 50 Orlov, ki so kot zastopniki odsekov krške doline prihiteli vkljub burji in dežju. Množica je bila vsa v solzah, ko je obstal voz z rakvijo pred očetovo hišo rajnega Viktorja.

Na grobu je govoril nagrobni govor v imenu Orlovske zveze bratu Viktorju v slovo urednik br. Kremžar, v imenu domačih Orlov pa načelnik br. Globavs. Glasen plač in jok je pretresal množico, ko se je urednik Kremžar poslavljaj od pokojnega brata Orla: »Brat Viktor! Prišli smo, da vzamemo od Tebe zadnje slovo! Poslavlja se od Tebe Orel, poslavljajo Tvoji prijatelji, ob grobu plakajo mati in oče, sestre in brat. In tam-le stoji hiša Tvojega očeta, katera Te je od usodnega večera pričakovala, Tebe, bodočega gospodarja, da se vrneš, in pričakala, da si se danes vozil mimo nje v tihem grobu. Ko se poslavljamo od Tebe, nam v našem jadu pride na misel ona strašna beseda, ki jo je Bog izrekel prvemu ubijalcu: »Kajni! Kje je tvoj brat Abel?« Kajni? Kje je naš brat Viktor? Toda ne! To so besede sodbe. Mi pa nismo poklicani, da izrekamo obsodbo. Ta je prepuščena Gospodu. Nam pristojna odpuščanje. Roka svetne pravice bo morda pač doletela storilce, toda Viktorja ne bo obudila. Naše bodi odpuščanje, kakor je rajni brat še v svojih zadnjih zdihih odpustil tistim, ki so mu umorili telo. Mi ne mečemo obsodbe na zapeljane storilce. Tudi oni so žrtve sovraštva, ki ga netijo nekateri proti vojsčakom krščanske misli, ki je načelo ljubezni in odpuščanja. Mučenik krščanske misli si, brat Viktor, prvi

orlovski mučenik. Strašno je sovraštvo današnjega sveta proti krščanstvu in njegovim oznanjevalcem in spoznavalcem. Zato pa na tem svetem kraju ob grobu nedolžne žrtve vsem, ki gredo na nas s klicem: »Sovraštvo vsem, ki niso z nami!« — kličemo mi: »Odpuščanje vsem, ki nas sovražijo!« Ti pa, brat Viktor, nad čegar grobom bo kmalu zrasla travica, boš videl odpirati se grobove, ki bodo sprejemali vase drugega za drugim nas, ki smo danes tu. Videl boš odpreti se grob, ki bo sprejel vase tudi tistega, čegar roka Te je umorila. Naj bo tedaj nam vsem kakor tudi onemu, čegar žrtev si, dano, da bomo vsi deležni milosti tiste krščanske vere, za katere zmagajo si delal in tudi padel. Naj bo ta Tvoja žrtev bila klic onemu delu naše mladine, ki je doslej omamljen preklinjal, kar je nam bilo sveto, da se vrne, da zavladna nad našo mladino in vsem ljudstvom ljubezen, bratstvo, poštenje in krščansko življenje. To naj bo naš poslednji pozdrav na Tvojem zadnjem zemskem potu! Počivaj v Gospodu, brat Viktor!

Na tisoče ljudstva je na grobu plakalo, molilo in sklepalo, da žrtev ni bila žrtvovana zaman. Viktorju Novaku, prvi orlovski žrtvi, pa naj ljubi Bog podeli večno plačilo!

Razgled po svetu.

ITALIJA.

Kakor smo že bili poročali v prejšnji številki, so se pogajanja Italije z Jugoslavijo zopet premaknila. Novejše vesti pa zopet pravijo, da se prične pogajanje začetkom oktobra v sredini novembra. Nekateri italijanski politični krogi pričakujejo od pogajanj povoljne rešitve, drugi pa so bolj črnogledi. Tudi še vedno obstajajo trditve, da se hodi pustolovec D'Annunzio z nekaterimi generalistami vojaške oblasti, če bi bila vlada napram Jugoslovanom preveč popustljiva. Zdi se pa, da je to le bavljav, s katerim nekateri prenapeteži hočejo ostrašiti vlado. Admiral Millo, o katerem so se širile enake vesti, je bil te dni v Rimu in je te vesti ovrgel kot neresnične. Nekateri italijanski listi hočejo vedeti, da Jugoslavija dala velike množine denarja za propagando Jugoslovanom prijaznega mišljenja.

AVSTRILIJA.

Za Nemško Avstrijo je nastopil po vseh harni dobi plebiscita na Koroškem in volitev v državni zbor kratke oddih. Zato je tam premeroma mirno potekel zadnji teden. — Dne 1. novembra je prešla uprava Koroške v avstrijske roke. — Centralne vlade najbrže sestavijo samo krščanski socialci ampak skupno z Velenicmi. — Notranji mir je ostal nekoliko le stavka železničarjev v Gradcu. — Zadnje dni so prepeljali tudi zemeljske ostanke generala Borojeviča iz Celovca na Dunaj in jih tam slovesno pokopali.

GRŠKA.

Zadnje novice, da se je kralju Aleksandru zdravstveno stanje zboljšalo, niso odgovarjale resnici. Kralj je namreč kmalu nato umrl, sicer za zastupljenjem, ker ga je na sprejeto po kraljevem vrtu vgriznila opica. —

Najdražja reč na svetu je slaba uprava. Najslabša uprava pa je centralistična. Slovenski kmet to že danes bridko skuša. Zato proč s centralizmom.

pogreb je odšel tudi naš regent. — Tako po smrti se je sešel razpuščen parlament in izvolil novega regenta za toliko časa, dokler ne bi prišel kraljev brat Pavel in zasedel prestola. Tudi Venizelos hoče, naj bo Pavel kralj. Velevali pa bi radi valile bivšega prestolonaslednika Jurija, ki se je nedavno poročil z rumunsko princezino Elizabeto.

RUMUNIJA.

Rumunski ministri predsonnik Šako Jonescu je ves zaljubljen v »malo ententes«. Povsed govori o njej, kamor pride. Potuje pa ne malo. Sedaj je došel v Prago. Odtod gre v Varšavo, da sklene zvezo s Poljsko, nato pa pride takoj v Belgrad in ne šele po končanih pogajanjih o jadranskem vprašanju. — Železničarji so s svojo stavko, o kateri smo zadnjič poročali, popolnoma pogoreli. Sedaj je promet zopet v redu. — V zunanji politiki je dosegla zopet lep uspeh. Velele so ji priznati Besabije. Take Rumunija raste. Kdor zna, pa zna.

ČEHOSLOVAŠKA.

Na čehoslovaškem so kakor v Sloveniji praznovali 23. oktobra obletnico narodnega osvobodjenja. Umevno je, da je bila slavnost na čehoslovaškem mnogo bolj vesela, ker jih ni težila nobena Koroška in tudi ljubozni Lah jim ni sedel za tilnikom. — Ker vlada podpira preganjanje katoličanov, je odpotoval voditelj katoliških Slovkov v Ameriko po denarno pomoč k sorojakom. — Z Avstrijo sklepa gospodarsko pogodbo, pa se ne moreta zediniti.

POLJSKA.

Poljska napravi velesilam ni tako mehka kakor Jugoslavija. Zato Vilne še vedno ni izpraznila in general Želigovski nemoteno še nadalje pobija Litvine. Proti njemu sploh ne čuje vlada ničesar ukreniti. Predlog zveze narodov, naj ljudstvo v Vilni in okolici samo glasuje, kam hoče pripadati, sprejme le, če se to glasovanje vrši v najkrajšem času.

RUSIJA.

V notranjosti nemi in beda na mejah vedno novi porazi. Ukrajinci so zopet pobili dve boljševiški diviziji in ujeli dva polka. Rusi so se umaknili čez Bug. Sedaj je menda boljševiška vlada uvidela svojo nezmožnost in je zato Ukrajince prosila za premirje. Pogajanja se že vrše. — Finančni položaj je naravnost obupen. Samo za tekoče leto imajo čez 1000 milijard rubljev primanjkljaja.

ANGLEŠKA.

Na Angleškem se stavka rudarjev bliža svojemu koncu. Dolga pogajanja med vlado in zastopniki rudarjev so končno vendar uspela. Rudarji dobe višje plače. — Anglija bi še vedno rada vsemu svetu ukazovala in tudi zvezi narodov, kot pravijo. — Na Irskem še vedno ni miru. V jeti je umrl kot žrtev teh nemirov kerkški župan. Ko so ga pokopali, je cel narod zalokal.

Iz države morilcev.

Leninovi fantje.

Načelnik policijske vojske je bil Jožef Czerny. Svočas je bil navaden pomorščak; ker pa je bil izredno močan, ga je Bela Kun postavil na čelo takozvanim Leninovim fantom. Vseh skupaj je bilo 400 in so imeli nalogo, da so oboroženi z revolverji in granatami vlačili na avtomobilih osumljenke pred sodišča. Mirni stanovaleci po Budapešti in večjih ogrskih mestih niso bili nikdar varni, da morebiti sredi

noči ne obstane avtomobil pred hišnim vrati in da se na poziv teh zastopnikov republike vrata ne vdero in v svrhu aretiranja, ali hišne preiskave. Njih uniforma je bil usnjeni jopič in nazaj pomaknjena kapa v obliki krožnika. Da so se razumeli med seboj, ako so hoteli koga na skrivnem umoriti, ne da bi ga vlekli pred sodišče, so si izmislili posebne izraze, kakor n. pr.: »Naj se ohladi!« »Naj plava po vodi!« Pošljimo ga domov. Da bi ujeli kako žaljivo besedo, so se dali zapreti v klet sodnijske hiše med prave ujetnike ter so tu, kot da so sami nasprotniki republike, navajali na to, da bi se kdo o republiki slabo izrazil. Če se je izrazil — drugi dan je že stal pred sodnikom in dozdnevni njegov tovariš iz ječe je stal kot priča zoper njega. Celo v zabojih so se dali zapreti in so potem zaboj postavili na gotove kraje, kjer se je zbralo mnogo ljudi, da so prisluškavali, kaj se med njimi govori... S pomočjo te garde je imel Czerny vso deželo v strahu. In res so se aretacije in moritve vršile po vseh večjih krajih. V Szolnoku jih je bilo 30 umorjenih, v Dunapatu 61, in razen v teh mestih še na 20 drugih krajih premnogo. Kakor je bilo že omenjeno so posamezni vojaški Leninove garde morili kar na svojo pest. Tako je dokazano, da je umoril Ludvik Kovacz 17 oseb, Arpad Kohan 18, Karl Sturz 49. To vse se je sodnijsko dokazalo; koliko je bilo pa umorov, ki ne bodo prišli nikdar na bel dan! Pod kako drevo so postavili stol; obsojenec je moral stopiti na stol in si sam zadržati vrv okrog vratu in potem si sam izpodnesti stol. Ako ni hotel, so ga tako dolgo suvali, da se je stol sam izpodmaknil. Predno so jih obesili, so jim večkrat izdrli oči ali polomili roke. V neki občini je morala žena notarjeva biti navzoča, ko so obešali moža; in žena je bila v blagoslovljenem stanu! Zverine! Neki vojaški zdravnik, ki je moral službeno pričevati, se je izrazil: »Trgalo me je kakor krč in božjast, ko sem moral gledati ta zverinstva in vendar nisem kak mehkočuten človek, kajti štiri leta in pol sem bil kot zdravnik na bojnem polju?

Kdo je kriv?

Koga zadene poglobitna krivda na teh dogodkih. Krivda je brez dvoma na tistih, ki so zverinstva izvrševali; kajti vsak človek ima vest. Vest in pamet mu velevala, da so mučenja in nečloveško postopanje pri kaznovanju nedopustna, pa če bi bil dotični sojenec tudi veliko hudega povzročil. Glavna krivda pa zadene tiste, ki brezverstvo in upornega duha med ljudstvo širijo, pa naj se že imenujejo profesorji na vseučiliščih ali pa navadni komunisti

na ulici. Kajti, če na široko izgine izmed ljudstva verska zavest in odgovornost, potem postane človek zverina. Zverino pa še ukrotiš, dokler je zverina v manjšini; ko pa enkrat zverina premoč dobi — potem pride do ogrskih dogodkov...

Slovensko ljudstvo, odpri oči in glej! Kar smo zapisali, so dogodki, ki so se zgodili pred poldrugim letom. In kje? Na Ogrskem! In Ogrska meri na našo Jugoslavijo. Tako blizu smo! Spomni se na Zaloško cesto letos spomladi! Ogrski dogodki so bili vzor tudi našim komunistom! Da se jim zaenkrat še ni posrečilo po ogrskem vzoru zagospodariti v Jugoslaviji, za to se imamo zahvaliti umnemu vodstvu nekaterih merodajnih oseb na naši vladi. Da se jim v prihodnje ne bo posrečilo: na to, ljudstvo slovensko, pazi!

N. R.

Tedenske novice.

Politične.

p Same sebe so v jezik ugriznili. Samostojna liberalna stranka je izdala volilni proglas, v katerem je vse gospodarske točke lepo prepisala iz programa Slovenske ljudske stranke in Jugoslovanske kmetijske zveze. Med drugimi pa pravi tudi to: »Zunaj cerkve pa bodi duhovnik državljani tiste vrste kot smo vsi drugi ljudje.« Bravo! Torej sme duhovnik vsaj toliko politično delati za kmeta kot kakšen samostojnoliberalni birt ali trgovec, ki ni za kmeta še nikdar groša iz svojega žrtvoval, medtem ko so duhovniki obubožali in oboleli pri požrtvovalnem delu za ljudstvo. Duhovnik ima po besedah samostojnoliberalnega volivnega proglasa vsaj toliko pravice organizirati ljudstvo v gospodarskem, političnem in izobraževalnem oziru kot kakšen samostojnoliberalen Sokol, ki stoji v vodilnih vrstah kmetiskoliberalne stranke. A glejte, tu se ravno zopet kaže dvojno lice kmetijske liberalne gospode: na popirju drugače, v dejanju pa zopet drugače. Nikogar samostojni bolj ne sovražijo in ne obmetavajo z blatom kot duhovnika, ki hoče biti »državljan iste vrste kot so drugi ljudje.

Hinavci! Duhovnika, ki je naredil vsaj toliko dobrega slovenskemu ljudstvu kot vaši liberalni oštirji in trgovci in razni mladi kmetijski strokovnjaki, sovražite zato, ker oznanja križ, ker oznanja božje in cerkvene zapovedi, katere samostojnim voditeljem od daleč smrde, zato ker oznanja, da je postava božja prva in poglobitna postava v državi. Katoliške duhovnike sovražijo že skoro dva tisoč let — to dedščino jim je Kristus napovedal in je postavil kot znamenje, da so na pravem potu. Gorje slovenskemu ljudstvu in njegovi veri, kadar bodo začeli ljudje kakor

Za katoličana velja 28. novembra volilna dolžnost!

so sokolski voditelji liberalne kmetijske stranke, splošno hvaliti slovensko duhovščino.

p 60 volivnih shodov na Slovenskem je v nedeljo 31. oktobra priredila Ljudska stranka. Vsi shodi so jako dobro uspeli. Delavsko in kmetijsko ljudstvo gre z navdušenjem v boj za načela ljudske stranke.

p Liberalni doktorji — kandidati liberalne kmetijske stranke. Na Štajerskem bo na prvem mestu samostojne liberalne liste liberalcec dr. Vošnjak. Tako smo jo počasi pa gotovo srečno priromali do popolnega liberalizma.

p Povsod pod tujo firmo. Liberalna stranka povsod poskuša v volilnem boju pod drugačno firmo. Pri nas hoče biti samostojna kmetijska in narodnosocialna, v Srbiji pa samostalna in nacionalna. Od vseh krajev pa prihajajo poročila, da bo pri volitvah temeljito tepena.

p Samostojna ljubezen do kmeta. Iz Lesca se nam poroča: Pretekli teden je prišel iz Banata kupec za jabolka. Nakupil jih je dva vagona po 3 K 1 kg. To pa »samostojnemu« kupcu za jabolka Franc Poljancu vulgo Turk iz Lesca ni bilo po volji, ker je on plačeval do takrat kmetom jabolka po K 2,20 za kg. Hotel je onemogočiti Srbu kupčijo ter ga je naznanil v Radovljico, tako da je prišla komisija na lice mesta in je dovela, da sme jabolka odpeljati. Ko je šel od komisije domu župana Zark, »samostojnež«, ga začne Poljanc zmerjati na cesti: »kje je pravica, da sme tujec hoditi, jabolka dražiti. Župan kot kmet ga zavrne, da bi tudi on rajši prodal jabolka tistemu, ki dražje plača. Župan ga posvari, češ, kaj bodo pa samostojni kmetje rekli, ki si tak. Poljanc ga nahruli z »oslom«. Tako se spoštujejo samostojni. Vidi se, kakšni prijatelji kmeta so, kadar gre za njih žepe.

p Mestna gospoda in samostojneži. Samostojneži vedno trdovratno tajijo vsako zvezo z mestno demokratsko stranko. Toda čujte, v Ptujem jim je mestna gospoda dala na razpolago celo Narodni dom, da imajo tam svojo pisarno za ves ptujski okraj, in bivši tajnik odvetnika dr. Fermevca je njihov glavni tajnik za ptujsko okrožje. Ali ni to najtesnejša prijateljska zveza? Toda saj vemo, da tajijo samo za slepe nevedneže, da jih tako lovijo na svoje limanice.

p Samostojneži — hočejo ubijati. Kmetijska zveza na Štajerskem je napovedala shod pri Sv. Lovrencu in pri Sv. Andražu v Slov. gor. in čuje! Samostojneži so pisali gospodu Brenčiču, ki je bil v začetku določen kot govornik, da ga bodo sprejeli s kamenjem in ga pobili, da naj pripelje kar rakev za sebe s seboj! Kaj ne, lepi bratje so to?

p Liberalni gostilničarji za Samostojno kmetijsko stranko. Liberalni gostilničarji, ki so bili vedno največja nesreča našega ljudstva, ki so največ ljudi spravili na beraško palico, ki so bili vedno največja potuha pijančevanja in podivjanosti, ki niso nikdar žrtvovali vinarja za gospodarsko in umsko izobrazbo našega kmeta — ti gostilničarji

so v svojem proglasu z dne 18. avgusta 1920 slovesno izjavili, da jim je Samostojna kmetijska stranka najbližja. Bridka resnica!

Domače novice.

d Liberalna »Domovnja« najzvestejša zaveznica samostojnih »kmetov«, bo izhajala za čas volitev dnevno. Vsak dan bo zlivala polne golide gnojnice na vernega kmeta in na duhovnika, ki za ljudstvo in z ljudstvom dela.

d 2- in 10 kronski bankovci pridejo v kratkem iz prometa. Tozadevna dela bodo skoro končana. Mesto njih bodo izdane novčaničke po ½ in 1 dinar kakor tudi nikljasti drobiž.

d Nove pošne znamke bomo zopet dobili. Naročene so v Ameriki, čeprav so najbrže dražje. Vlada je poslala v Ameriko komisijo, da nadzoruje izdelovanje. Vsak član te komisije bo dobival 500 dinarjev na dan. Sami nepotrebni stroški.

d Podivjanost. Iz Orhovice pri Št. Jerneju se nam poroča, da je tisto nedeljo po smrti Orla Viktorja Novaka pokazal neki samostojnež na pristaša Kmetijske zveze rekoč: tega bomo tudi tako nabili, da bo lahko svoje možgane v žep spravil. Samostojni vedno govore, da potem, ko zmagajo samostojni, ne bo treba ne žandarjev ne uradnikov. Mi pa pravimo: čim več bo samostojnežev, tem več bo treba žandarjev in sodnikov, sicer človek pri belem dnevu ne bo varen življenja pred to samostojno podivjanostjo.

d Umrli duhovniki. V kratki dobi 14 dni je umrlo na Štajerskem 5 duhovnikov: č. gg. Valenček Jožef, vpok. župnik v Šoštanju, p. Norbert Povoden, gvardijan v Ptujem, Očgerl Jakob, župnik pri Sv. Andražu v Slov. gor. Korošak Jakob, vpok. kaplan v Ločah in Fekonja Andrej, vpok. župnik v Šoštanju. N. v m. p.!

d Nesrečna jablana. V ponedeljek, dne 25. oktobra popoldne je šel 27 letni mladenič Andrej Merkužič, po dom. Bernardovčev iz Škocijana, župnije na Gorenjskem, obirat pozna jabolka k svojim dvema tetama na Studenec, od katerih je bila ena ravno dopoldne predvidena za smrt. Ko hoče obrati jabolka na debeli in še na videz zdravi veji blizu vrha visoke jablane, se mu votla veja vlomi in revež z vejo vred strmoglavi na tla, kjer med vejevjem nezavesten obleži. Druga teta, ki je spodaj pobirala jabolka, pokliče brž ljudi, ki nesrečnega Andrejca rešijo izmed vej in prenešajo v hišo. Kri mu lije iz ust in iz nosa. Nič več se ne zave. Tudi zdravniška pomoč je brezuspešna. Predviden umrje drugi dan dopoldne. — Rajni Andrej je bil dvakrat vjet v vojski, prvič na Ruskem, drugič na Koroškem. Obakrat jo je srečno upihal. Iz tolikih nevarnosti ga je Bog rešil, doma ga je pa nenadoma doletela tako nesrečna smrt. Bil je veren, blag, tih in zgleden mladenič. Kletvine ali grde besede nisi slišal iz njegovih ust. Njegov za kmetijske razmere prav sijajen pogreb ob izredno

mногоštevilni udeležbi je pričal, kako je bil priljubljen. Moški pevski zbor iz Doba, v katerem je tudi pokojni sodeloval, mu je zapel ganljivo nagrobnico. Globoko žalujoče starše, brata in sestro naj tolaži zavest, da je bil njihov Andrej — ljub Bogu in ljudem. Lahka mu zemljica!

d Konj je udaril v glavo učiteljico Sašo Hastjal v Hrnjah pri Žužemberku. Gospodično so pripeljali v Ljubljano, s kolodvora pa z rešilnim vozom v deželno bolnico. Rana je huda ter je posebna nevarnost za levo oko.

d Olinje. Otožno je solnce svetilo danes 29. oktobra skozi mrzlo jesensko meglo, ko smo polagali v prerani grob priljubleno mladenko cerkveno pevko Miko Amon. V cvetju 21 let jo je neusmiljena smrt po kratki težki bolezni ugrabila iz naše sredine. Melika na svidenje nad zvezdami! Težko prizadeti rodbini pa naše sožalje.

ž Poselska posredovalnica. Vsako deklo, ki išče službe kot služkinja, naj se gotovo oglasi v pisarni Krekove presvete, Poljanska cesta 4, kjer je posredovalnica za službe. Sedaj je na razpolago približno 60 služb.

d »Ajno mi Sokoli«, sokolska pesem, pravilno pojasnjena in razložena je izšla v drugi izdaji 10—20 tisoč. Da je knjižico vredno čitati, najbolje dokazuje to, da se je prodalo 10.000 izvodov brez vsake reklame. Segajte pridno po njej in skrbite, da jo bo dobili povsod. Naroča se pri »Katoliški Ligi«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Cena izvodu 5 K 50 v; v večjih množinah 5 kron.

d V lepi slogi smo živeli, dokler se ni tudi k nam priplazil potuhneni sovražnik iz tujine in vrget na slovensko zemljo jabolko prepira. 50 let je od tedaj in 50 let že traja boj, v katerem »Slovenec že mori Slovenca brata.« Kdo je vendar tisti, ki je ta boj začel in ga, kar je glavno, hoče tudi za vsako ceno nadaljevati? Ime tega zločinca Vam pove knjižica »Zločin nad domovino«, ki Vam obenem odkrije vso domačo zgodovino zadnjega polstoletja. Cena izvodu je 4 K, več skupaj po 3,50 K. Dobiva se pri »Katoliški Ligi« v Ljubljani.

d Išče se Agata Loboda, rojena v Loki pri Zidanem mostu. V vojskinem času je bila na Opčinah, kjer je moža ubila granata, pozneje pa v Mladi Boleslavi, Strnišče pri Ptujem, baraka 107. Sporočilo na Jos. Nagode, župnik v Št. Joštu pri Vrhniki.

d Listnica uredništva: Staroletanka: Nam je žal docela neznano. G. Ess: Imena dopisnikov ostanejo tajna in zato ne moremo Vaši želji ustreči. G. Birant: Iz zasedenega ozemlja prihajajo vsi listi, ki jih je pa malo: Edinost, Goriška Straža, ki sta politična lista in leposlovní časopis »Mladika«, ki izhaja v Gorici. Gospodarskega lista ni nobenega.

VODITELJI PO DEŽELI SKLICUJTE MALE ZAUPNE SESTANKE IN POJASNUJTE, POJASNUJTE, POJASNUJTE. POUKA JE TREBA PREDVSEM.

Krščanska žena, v boj za svoje pravice! Brezverska šola ti hoče pokvariti otroke, razporoka te hoče ureči iz družine. Delaj na to, da gredo vsi krščanski volilci 28. novembra na volišče in glasujejo z volilno kroglico za krščansko Slovensko ljudsko stranko.

Gospodarstvo.

Kdo je pravi krivec draginje?

Smo pred volitvami. Vlada se je prestrašila — namreč volitev — in je napovedala velik boj verižnikom in podobnim ljudem, ki draže življenjske potrebe. Želimo vladi veliko uspeha, ali na vse te naredbe ne damo veliko. V naredbi, ki jo je izdala, je šla preko glavnega krivca, in to je ravno ona sama in njene naredbe. Glavni vzrok draginje v naši državi je naredba liberalnega finančnega ministra, s katero je samovoljno brez pravega privoljenja ljudstva določil vrednost naši kroni na 25 par (vinarjev). Vsled tega se je cena vsemu zvišala štirikrat, kupna moč kroge pa zmanjšala tudi za štirikrat.

Druga velikanska nesreča za nas je carina, ki nam vse tako draži. O carini in njeni upravi, posebno pa o carinskih uradnikih bi se dalo veliko povedati. Če omenimo, da carinski uradniki uradujejo po svoje, da so bogataši in zato ni nič čudnega, če se po par letih zahvalijo na državni službi. Kdo je carinski uradnik, — kdo se tuli za ta mesta, je znano. Kljub temu, da ima država iz carine znatne dohodke, trdijo dobro poučeni ljudje, da izkazuje država dohodkov za 100% premalo. Ravno vsled zanikrnega poslovanja carinskih uradov leži na železnicah velikanski množina blaga, ki se kvari, razen tega pa morajo plačevati trgovci velikansko ležarino. Carinski uradniki so ljudje s posebnimi pravicami, od katerih volje je odvisna usoda vsakega, kdor ima z njimi opravka. Po naših carinarnah je uvedla način posredovalca. Zato ni čudno, da morajo trgovci plačati za posredovanje 40 do 50 tisoč kron in še več za en vagon blaga. Posebno se dobro godi takim posredovalcem, odkar je prepovedan uvoz gotovega blaga. Posredovalec enostavno pravi, da naročenega blaga ne more predložiti v zacinjenje. Ta migljaj je treba razumeti in če je dotičniku kaj za blago, mora seči dobro v žep. Sedaj je vse v redu, blago se dobi, ali blago je vsled tega znatno dražje. Zato se nihče ne čudi, ko gre po naših mestih, pa vidi po izložbah blago, katerega uvoz je strogo prepovedan. Kdo je sedaj podražil sladkor, petrolej, sol in vžigalce? Liberalni finančni minister, ki je kljub protestom in sklepom ljudskih zastopnikov vpeljal vžitnino in monopolne pristojbine. Danes imamo po zaslugi liberalnega finančnega ministra najdražje železniške in poštne tarife, ki podražujejo blago. Finančni minister pošilja davčnim uradom po Sloveniji ukaz, da izpeljejo za štirikrat zvišane razne davke, kakor se to nahaja v nepotrjenem proračunu liberalnega finančnega ministra

Stojanovića. Dejstvo je, da se bo vsled tega zopet vse podražilo. Kdo je podražil že nešteto krat tobak in pristojbine za kolikovanje? Iz vsega tega more tudi slepec spredvideti, kdo je glavni povzročitelj draginje v naši državi.

Zato napravlja novi zakon proti draginji vtis, da se hoče vlada umakniti sodbij ljudstva s tem, da kot bežeči tat vpije: »Primate ga!« S tem pa ne mislimo reči, da ni verižnikov in krvososov in da proti njim ni treba z vso silo nastopiti. Nasprotno zahtevamo, da se novi zakon kar najostreje uporablja. Dokler pa vlada sama navija cene, dokler je ravno ona povzročitelj vse draginje, tako dolgo ne bodo vsi zakoni proti draginji prav nič zalegli. Vlada naj v boju proti draginji prične pri korenini, naj vrne kroni njeno pravo vrednost, naj napravi red v carini in carinskih uradih, uradnikom, ki so obogateli, naj zapleni premoženje in naj počaka z novimi davki tako dolgo, dokler jih ne pretrese in sklene ljudski parlament. Zadnji čas je že, da zmagava v Belgradu ljudska volja in pravica in prava državna politika.

Gospodarski in tržni pregled.

g Cene v Subotici za 100 kg: pšenica 880 K, ječmen 320 do 420 K, koruza v štorjih 180 K, fižol 500 do 600 K, moka 0 1500 K, za kruho 1400 K, krušna 1200 K, mekinje 350 K. Za 1 kg govejega mesa 24 kron, telečjega 36 K, ovčjega 20 K, svinjskega 34 K, sušenega mesa 44 K, masti 48 kron. Živina: krave kg živega vage 13 do 14 K, prašiči 28 do 29 K, ovce 13 K.

g Trg z moko v Zagrebu. Ponudbe je bilo te dni veliko, cene so v znamenju padanja. Trgovina z moko je mrtva vsled splošnega pomanjkanja denarja. Zadnje ponudbe za banatsko in bačko moko na debelo so bile: moka 0 kg 14 K 25 v, moka za kruho kg 13 K 25 v, moka za kruh kg 12 K 50 v.

g Tržne cene v Skopju za 1 kg: pšenica 2.50 din., rž 1.60 din., koruza 1.70 din., ječmen 1.45 din., oves 1.20 din., pšenična moka 3 din., koruzn amoka 2 din., debeli fižol 5.50 din., drobni fižol 3.50 din., naveden sir 20 din., svinjsko meso 12 din., mast 18 din., špeh 15 din., drobni sladkor 23 d., sladkor v kockah 24 din., 1 l vina 10 din., 1 l žganja 20 din., 1 m³ drv za kurjavo 25 dinarjev.

g Cene sladkorja na svetu. Cena sladkorja na drobno je sledeča za 1 kg: Java 0.35 santimov (100 santimov ali 1 frank = 8 K 60 v), Belgija 2 franka, Češkoslovaška 8 češkosl. kron, Švica 2.60 franka, Italija 8.05 lire, Avstrija 35 avstr. kron, Nemčija 8 mark, Jugoslavija 64—74 K. Kakor se iz tega vidi, je sladkor pri nas najdražji, in sicer vsled slabe produkcije, visokega davka na sladkor, slabega in predragega železniškega prevoza in spekulacije v svrhu hitre obogatitve.

g Cena češkemu sladkorju za izvoz. »Prager Tagblatt« poroča, da namerava sladkorna komisija v Pragi v kratkem znizati ceno sladkorja za izvoz od 1826 na 1500 češkoslov. kron za 100 kg.

g Mažarska vina. Nova mažarska vina plačujejo po 18 do 35 mažarskih kron za liter. (Mažarska krona je vredna več kot za polovico manj od naše.) Najbrže bodo cene vinu še poskočile, ker je povpraševanje po vinu zelo veliko, trgateg pa je bila znatno slabša kot se je pa prvotno mislilo.

g Cene konj v Budimpešti. Na zadnjem konjskem semnju v Budimpešti so bile cene za konje: konji za jahanje in kobile boljše vrste 12.000—27.000 K, lahki vprežni konji (Jucker) 22.000—62.000 K, težki tovorni konji 30.000—80.000 K, lažji tovorni konji 15.000—30.000 K, konji slabše vrste 5000—17.000 K, konji za klanje 2800—7200 K.

g Visoke cene na Poljskem. Na trgu v Varšavi stane par čevljev 750 poljskih mark, 400 gramov črnega kruha 62 mark, kilogram belega kruha 300 mark, obleka 10.000 mark.

g Padanje cen na Angleškem in v Ameriki. Londonski list »Times« poroča: Padanje cen je sedaj v polnem teku. Te dni so padle cene vsem predmetom. Posebno je padla cena bombažu, bakru, cinu, bombaževemu olju, terpentinu, čaju, lanenemu semenu, lanenemu olju. V Ameriki padajo cene še hitreje kot pa na Angleškem.

g Cene nemškemu železu padajo. Železniška gospodarska zveza v Berlinu je v svoji zadnji seji sklenila, da se znizajo cene železu za 14 odstotkov. Železo v palicah stane sedaj 1000 kg 2440 mark, prej 2840 K. Pri finih in srednjefinih železniških ploščah znaša znizanje 160—200 mark več. Delojemalci pa so hoteli še večje znizanje cen. Na podlagi tega bo nemška konkurenca še občutnejša. Že sedaj tožijo o njej Francozi in Angleži.

g Cene žita na Francoskem za 100 kg: pšenica 100 frankov, oves 78.90 frankov, ječmen 70 frankov, prvovrstna bela moka za 120 kg 128 frankov. Frank stane 8 K 50 vin.

g Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 134 K, italijanska lira 5 K 24 v, rumunski lej 2 K 22 v, češkoslovaška krona 1 K 76 v, avstrijska krona 37 v, nemška marka 1 K 96 v, bolgarski lev 1 K 64 v, grška drahma 12 K, francoski frank 8 K 60 v.

g Pri nas in v Avstriji. Naša država ima v prometu tri tisoče milijonov dinarjev (t. j. 12 tisoč milijonov kron), prebivalcev šteje 13 milijonov. Avstrija ima v prometu 21 tisoč milijonov papirnatih kron, prebivalcev pa šteje 6 milijonov. Avstrijski finančni državni tajnik je zahteval od parlamenta, da sme dati v promet do konca t. l. 3 tisoč milijonov novih kron, tako da bo imela v prometu vsega skupaj 24 tisoč

Pred Bogom in ljudmi si odgovoren, če ne greš na volišče in ne glasuješ za versko šolo in krščanski zakon.

milijonov kron. To pomeni, da so avstrijski dolgovi in bremena štirikrat večja kot pa naša.

g Naši vinogradi. Po uradnih podatkih merijo v Jugoslaviji vinogradi 2850 km². Od tega odpade na Dalmacijo 760, Srbijo 560, Bačko in Baranjo 450, Hrvatsko in Slavonijo 400, Slovenijo 350, Bosno in Hercegovino 60 km². Na tem celem ozemlju se prideluje letno 5 milijonov hektolitrov vina, od katerega krije polovica domače potrebe, druga polovica se pa izvažuje iz države.

g Trboveljska premogokopna družba je zvisala svojo delniško glavnico od 24 na 48 milijonov kron.

g Odkup južne železnice. Naša država namerava kupiti južno železnico. Zato je prišla v Belgrad posebna komisija francoskih finančnikov, ki je načeloma za prodajo. Nadajajoja pogajanja glede odkupa se bodo vršila v Parizu meseca novembra.

g Važno za hišne posestnike. Po § 200. zakona o osebnih davkih se pozivljejo vsi posestniki hiš v Sloveniji, v katerih se stanuje, naj vložijo sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih okr. oblastvih (v Ljubljani pri davčni administraciji) najkasneje do dne 30. novembra 1920 na predpisanih obrazcih izkaz vseh v hiši stanujočih oseb, inžen po stanovanjih, oziroma poslovnih lokalit. Ta izkaz mora pri poslopih, oddanih v najem, izkazovati najemščino in morebitne podnajmodalce v obliki najemniške napovedi, v kateri je navesti ime in vrsto poklica ali opravila stanovanjcev. Podnajmodalci morajo napovedati svoje podnajemnike in najemnine, ki jih le-ti plačujejo, predstojniki hišnega gospodarstva (družine) pa vse osebe, spadajoče k njih gospodarstvu, zlasti one, ki imajo svoje lastne dohodke. Predpisani obrazci, in sicer: a) hišni izkaz, ki ga izpolni lastnik poslopij, danih v najem; b) stanovanjski izkaz, ki ga izpolni predstojnik hišnega gospodarstva (družine), oziroma najemnik, in c) zaznamek prebivalcev v poslopih, neodanih v najem, ki ga izpolni hišni lastnik ali njegov namestnik, se dobivajo brezplačno pri pristojnih davčnih okrajnih oblastvih, davčni administraciji v Ljubljani in pri vseh davčnih uradih. Hišne prebivalce je izkazati po stanju z dne 15. novembra 1920. Kdor bi se branil vložiti izkaz ali pa bi ga vedoma izpolnil napačno, se po § 247. zakona o osebnih davkih kaznuje z denarno globo do 400 K. — To razglasa delegacija finančnega ministrstva v Ljubljani.

g Dobrodo carine v minulem mesecu so znašale 42.648.733 K; od tega okrog 25 milijonov na uvozno in 17 milijonov na izvozno carino.

g Koliko je vredna Baranja? Letošnje leto je dobila naša država na davkih v Baranji skupaj z mestom Pečuhom okoli 200 milijonov kron. V rudnikih okoli Pečuha izkopljejo dnevno 270 vagonov premoga, s katerim vzdržujejo promet v Vojvodini in drugih krajih naše države.

g Popravljanje vagonov. Prve pošiljke naših vagonov, ki so bile poslano na

Ogrsko zaradi popravil, prihajajo sedaj nazaj popravljene. Razen teh dobivamo že tudi nove vagon. Naše železniške delavnice so dobile potrebno steklo za popravilo oken. Okoli 150 popravljenih vagonov so že izročili prometu v Banatu.

g Tri vagona papirnatega denarja so zopet pripeljali te dni iz Pariza v Belgrad.

g Ponarejeni laški bankovci po 50 lir krožijo po Dalmaciji.

g Dolgovi Bolgarske našim državljanom. Po mirovni pogodbi z Bolgarsko ima naša država pravico odrediti, kako je plačati dolgov, kateri obstoje iz časa pred ratifikacijo mirovne pogodbe z Bolgarsko, to je iz časa pred 9. avgustom 1920. Trgovska in obrtniška zbornica želi dobiti pregled o terjatvah, ki obstojijo v Sloveniji proti Bolgarski iz časa pred 9. avgustom 1920. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani poziva zatogadelj osebe, ki imajo terjatve proti bolgarskim podanikom iz časa pred 9. avgustom 1920, da ji čimprej sporoče ime svojega dolžnika v Bolgariji, dolgovano vsoto, kdaj je terjatev nastala in iz kakšnega razloga.

g Primanjkljaj Nemčije znaša letošnje leto 50.000 milijonov mark.

g Zvišanje železniških tarifov v Avstriji. »Allgemeiner Tarifanzeiger« poroča, da se bodo v Avstriji tarife, ki so bile zvišane šele zadnji čas, s 1. decembrom letos ponovno zvišale, ker se drugače ni moglo ogniti deficitu 1400 milijonov K na državnih železnicah Avstrije.

g Primanjkljaj francoskih železnic bo znašal za leto 1920. okoli 2134 milijonov frankov. Da se zmanjša primanjkljaj, se misli že zopet na povišanje tarifov.

g Vrednost sedanjih ruskih rubljev. General Ivanov, delegat generala Wrangla, je izjavil dopisniku »Az Est« , ki ga je obiskal v nekem hotelu v Budimpešti, ko je bil ravno pri kosilu, da je to prvič v dveh letih, da je meso. Govorec o finančnem položaju Rusije je rekel general Ivanov: Moja mesečna plača znaša 150 'isoč rubljev, vsakega vojaka pa mesečno 40 do 60 tisoč rubljev. Ali to ni veliko, če se pomisli, da stane kosilo 2000 rubljev, kilogram kruha pa 500 rubljev. Na meji Mažarske je plačal Ivanov za 2 mažarski kroni 50 rubljev (mažarska krona je vredna v Švici 2 švicarske centesima, vinarja). Zr eno nemško marko, ki je vredna okoli 2 jugoslovanski kroni, je plačal 1500 rubljev.

g Nemčija kupuje žito v Jugoslaviji. V Nemčiji se pojavlja veliko pomanjkanje žita, tako da se bo moralo do prihodnje želve uvoziti vsaj dva milijona ton žita. Trgovci iz Nemčije so zadnji čas začeli kupovati žito tudi v Jugoslaviji, zlasti na banatskih tržiščih.

Opozarjamo na oglas Menjalnice Slovenske banke v Ljubljani.

Resna konkurenca. Kakor je iz današnjega inserata razvidno, pričela je tvrdka bračlov Vokač po 6 letih prenehanja zopet vsako sredo in soboto prodajati na drobno suknjo in drugo manufakturno blago. Marsikomu je ta tvrdka še v dobrem spominu, kako dobro in ceno se je tam kupovalo! Zato se zopetna otvoritev te trgovine pozdravlja, ker le na ta način pridemo do znižanja cen.

Dopisi.

GROSUPLJE.

Iz naše občine se pa v »Domačub« kar noben ne oglasi. Teden za tednom ga problem, ker pa ni iz našega kraja nobenega glasu, vam pa jaz malo napisem. Nekaj pa smo pri nas dosegli. Sedaj imamo, kar je bilo že skrajno potrebno, ob nedeljah in praznikih v naši podružnični cerkvi službo božjo. Ljudje so s tem zelo zadovoljni, samo želeli bi bilo, da bi se vršila služba božja tudi o velikonočnih praznikih in pa o praznikih, ki je doslej ni. V šmarje je predalec, zato se pa ni čuditi, če izostajajo ljudje od službe božje, kadar je ni na Grosupljem. Najboljše bi bilo, da se pri nas že čimprej ustanovi prepotrebna župnija. — Pri nas so zanima tudi za politiko. Grosupljski mogotci so prišli na misel, da bi bila tudi za našo občino potrebna liberalna kmetijska stranka. In res, ustanovili so kratevni odbor »Samostojne kmetijske stranke«. Liberalni mogotci, gostilničarji, trgovci, mešetarji, prekupčevalci in kakor se že imenujejo, so prišli do prepričanja, da s polomljeno liberalno stranko, čeprav se je pobarvala z jugoslovansko barvo, ne pridejo nikamor, zato so stopili vsi v kmetijsko stranko. Na ta način se hočejo prikupiti kmetom, kateri jim doslej niso zaupali. Vodja naših samostojnežev je kmet, ki ni kmet, gostilničar, brat »Sokol« in znan liberalci. Temu pa pomagajo ljudje, ki so čez noč postali iz liberalcev »samostojni« in ki se iz ljubezni do kmetov kar tope same prijaznosti. In pa ta županski stolček! Koliko truda in težav je imel nekdo že leta in leta, da bi se dokopal do njega, pa je vidno delal račun brez krčmarja. Morebiti bo sedaj? Morebiti, na račun kmetov. Rad bi bil, ne samo rad, ampak hoče tudi biti, ker hoče pokazati svoje gospodarske sposobnosti, katerih pred vojsko ni mogel pokazati in katerih tudi še danes iščemo pri njem zastoj, čeprav je med vojsko obogatel. Kdor pa hoče biti naš župan, ta mora biti tudi dober gospodar, kakaj župan upravlja premoženje cele občine, ki je naše premoženje. Pa še nekaj! Poglejmo, kako gotovi ljudje izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, pa bomo prišli do prepričanja, da so to liberalci, zvesti naročniki liberalnih brezverskih časopisov, za nas kmete pa hočejo biti kmetje, katerim je res na srcu dobrobit kmetijskega stanu. Nekaj jih je že spregledalo in tudi drugi bodo, ko bodo prišli do spoznanja, da se pod kmetisko barvo skrivajo pristni liberalci. Zato pa proč z liberalci, zvestimi služabniki liberalnih bankirjev, mi bomo kmetsko slovo, slovo vseh krščanskih kmetov Liberalcem pa pustimo, da po »Kmetijskem listu« še naprej preganjajo »farje«, saj je to ves njihov program, vse delo za kmete.

PREČNA PRI NOVM MESTU.

Tukaj se je vršil dne 31. p. m. shod zapnikov SLS, ki je bil prav dobro obiskav. Prof. Kovač je govoril o programu naše stranke, s katerim stopa ta v volivni boj, ter obrazložil v poljudni besedi glavne točke volivnega zakona. Tajnik SLS za Dolenjsko J. Munda je pokazal Samostojno kmetijsko stranko v pravi luči, ki ni ničesar drugega, kakor skupnica novodobnih liberalcev, kateri hočejo pod krinko kmetске samostojnosti preslepiti naše kmetisko ljudstvo in na ta način izvabiti od njega glasove. Končno jih je še navduševal k živahni agitaciji, nakar se je ljudstvo polno svetlega navdušenja za naša sveta načela zadovoljno razšlo.

SV. TROJICA PRI MORAVČAH.

Preteklo nedeljo, dne 10. t. m., so uprizorili tukajšnji fantje in dekleta pod vodstvom svojega domačega učitelja g. K. Igljič krasno spevoigro v petih dejanjih »Mlada pevka« s prelepo, blazilno vsebino ter enodejansko veseloigro »Strahovi«. Igralci so izborni igrali, vsi od prvega do zadnjega. Ljudstvo je polno hvale o tej prireditvi. Obenem zahvalimo posebej Blekovega Francelja za lične se-

deže v našem Domu. Priporočamo spevoigró vsem podeželnim odrom kar najtopleje. Bodi omenjeno, da so nas počastili s svojim obiskom na tej igri preč. g. J. Huter, narodni buditelj naših nam čez vse ljubih koroških bratov. Toda kmalu bomo zamenjali te vloge igralcev z vlogami še važnejše igre za nas kmete, to je volitve v ustavotvorno skupščino. Gospod urednik, bodite brez skrbi za nas, glavne vloge so v zanesljivih rokah, storili bomo od prvega do zadnjega na dan volitev z listkom v roki pa z veseljem svojo sveto dolžnost napram naši SLS, naši brezdvomno najboljši zaščitnici in zagovornici nas kmetov.

RAKITNA.

Dne 13. okt. letos ob 3. uri popoldne se je izvršil v naši vasi redok, a silno žalosten slučaj. Sin Anton Brence, star 32 let, je s sekíro ubil svojo lastno mater. Bila je takoj mrtva. Kakor je konstatirala mrliska ogledna komirija, je baje dobila 3 udarce. Sliši se in govori, da je že menda preje večkrat grozil, da bo najprej ubil svojo in potem staro mamo. Tako se je pa res zgodilo. Ne vemo, kaj ga je k temu umoru prignalo. Najbrže so vzrok domače družinske razmere in preprič, ki so se večkrat dogajali. Dotični je bil prej nad 8 let v Ameriki in ker mu je vedno mati pisarila, naj pride domov, se je torej odzval njeni želji ter prišel letošnjo zimo domov. Majnika meseca se je poročil, ker mu je mati izročila svoje posestvo. Takoj po poroki so se pa pričeli kregati, tako dolgo je šlo, da se je naposled izvršil strašen zločin. Tako se pač godi povsod, kjer ne poznajo krščanske ljubezni. Dragi tovariši! Vzgaajte svoje otroke v krščanskem duhu, ako hočete, da boste imeli na stara leta lepe dneve in boljše življenje, ko boste izročali posestva svojim sinovom ali hčeram — Blizajo se tudi volitve v konstituantno. Torej, volivci, glejmo, da gremo vsi kot en moč na volišče. Velimo vsi poslance S.L.S., zakaj, edino ta stranka se potega in bori za kmetijske pravice ter samoupravo Slovenije.

DOBRNIČ.

Letošnje vino je močno, celo kaže iz Lisea in Šmarja. Še močnejše je poveda žganje, ki ga letos kuhva vsakdo, če že ima domače sadje ali ne. Ta moč se bo še čestokrat letos pokazala, zlasti med mladino. Pri nas se je že v nedeljo 24. oktobra. Nekoliko po polnoči so prišli fantje iz obeh tujakšnih gostiln zelo korajžni. Klicali so na ena korajžja in kmalu je bilo slišati tekanje semintja, letela so polena, tekla je celo kri. Hujše nezreče za enkrat ni bilo. Pač pa so delali mirnim vaščanom škodo: pobili šipe v oknih, razrezali perilo, rjuhe, srance in druge in namazali s krvjo. Ker je bilo veliko prihraven, bo lahko izslediti krivce. »Orli« se drže dobro. Pravi Le pokazite, v čem se kaže ponos slovenskega fanta.

MORAVČE.

En zgled, kako znajo samostojni moravški komedijanti »reševati« kmetško vprašanje. V nedeljo 24. t. m. napovedali samostojni liberalci v Kamniku shod. Iz Moravč se je peljalo moških in žensk tri vozove. Pa kako? Ljudje so izpraševali, kje je »voheca«. Vozovi ozaljšani, zraven harmonika, popoldne ples, kmetško vprašanje rešenol Kmetje skupaj, v Lavračevem »Ekonomu« je sedaj vse pol zastoj, saj ste vendar plačali deleže po 200 kron! Tudi čujemo, da bodo Tomanovi kotli sedaj plačani. — Za drugo jutro svetujemo, naj vzamejo s seboj še »ringelšpil« s tisto lajno, potem bodo privabili zraven še otroke. To bo fletno! Staro bo plesalo, mlado se pa vozilo na »ringelšpil«. Draginja kmetških potreb bo stemeljito rešena. — Ljudstvo koliko časa še misliš slediti takim komedijam? Graščaki in kovači bodo storili za tebe jako malo! Pes, ki mnogo laja, ne stori nič. V tihem in vztrajnem delu, kot ga vrši SLS že mnogo let, brez harmonik, je moč napredek. Zato vabimo vse pristaje »Kmetске Zvezе« na velik ljudski tabor in shod »Kmetске Zvezе«, ki se bo vršil v nedeljo 7. novembra t. l. v društvenem domu v Moravčah ob 7. uri zjutraj! Poročal bo g. bivši poverjenik prof. Remec. Vabimo tukaj sledeče občane: Moravče, Peče, Velika vas, Brdo, Sp. Koseze, Drtija, Krašnja Blagovica,

Brezovica. Pridite vsi naši somišljeniki! Obenem bo občni zbor »Kmetске Zvezе«, Vabljen tudi žene in dekleta.

IZ TRATE V POEJANSKI DOLINI.

Radi tihotapstva je v prvi inštanci bila kaznovana Marija Kokelj iz Trate za 800 kron globe in izgubo zaplenjenega tihotapskega blaga. Ta ženska ima že več kazni za različne prestopke in vendar so jo liberalci izvolili kot načelnico liberalnega ženstva krajevno organizacije J. D. S. na Trati. Župna cerkev na Trati je menda premajhna. Dokaz, da ob nedeljah med sv. mašo več mladih ljudi postaja zunaj cerkve. Temu nedostatku skušajo liberalci opomoči s tem, da bi zgradili svoj liberalni tempelj, za katerega jih ni sram berati podpore po celim svetu. Naši »Amerikanci« v Ameriki so se v tej zadevi nekateri izrekli, da bi že darovali, toda imena podpisanekega stavbenega odbora jim niso nič kaj po volji.

SV. BOLFENK V SLOV. GORICAH.

Veliko smo že čitali o podivjanosti naših zapeljanih samostojnežev; dne 17. oktobra pa smo jo gledali na svoje oči. Ta dan smo imeli shod naše Kmetске zvezе. Samostojneži so zbežali skupaj vse pijance, razbijalce, pretepače, postopače in ponočnjake iz cele okolice, da bi motili shod in ga razbili. Res so nastopili z divjimi medklici, surovimi opazkami in žaljivimi trditvami, ki so jih jim prej vcepili samostojni voditelji. A naši pristaji so se jim samo zaničljivo smejali; saj so jih dobro poznali. Samostojneži bi bili radi na vsak način izvali pretep; le olikli in dostojnosti naših se je zahvaliti, da ni prišlo do spopada. In tako se je shod vendar vršil v redu; mirno in močito so naši vstrajali do konca. Shod jim je odkril vso surovost, podivjanost in lažnivost samostojne stranke. Ako so ljudje, kakor smo jih videli in slišali na shodu, zastopniki in pristaji Samostojne, potem jim ključemo lahko že zdaj: Lahko noč! Samostojna, tvoje ure so štete! Laž in hinavščina imata kratke noge! Samostojni previjo ljudem, ako se jim pridružijo, potem bodo odpravili vse davke in druga bremena; pravi raj bo nastopil na zemlji. Hinaveci! Ravno tako so govorili socialni demokratje v Avstriji pri lanskih volitvah in mnogi so jim verjeli in jim dali svoje glasove. Ke so pa prišli socialisti na krmilo, so porili vse svoje obljube in pričela se je neznoša strahoviada, vlada sile in sebičnosti, kakršne še ni videla Avstrija. A pri sedanjih volitvah je ljudstvo obračunalo s svojimi zatiraleci, volilo je s krščansko stranko, ki je dosegla skoraj večino nad vsemi strankami. Tako bo tudi s praznimi in lažnjivimi obljubami samostojnežev. Škoda samo, da bodo mnogi prepozno že le spregledali in spoznali, kako prevaro plačanih samostojnih priganjačev! To spoznanje bo bridko, pa zasluženo bo kazen, ker so zavrnili svojo mater, Kmetško zvezо. Mi pa ključemo: Bog živi našo vilo krščansko in slovensko Kmetško zvezо! Naj raste in procvetaj Le v njenih vrstah je boljša bodočnost.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za franciskansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakakega odbitka.

Uradna ura od 9. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***
(Dalje.)

Morilec je po izvršenem umoru takoj drvil po strmini navzdol proti mestu, da bi tam naznanil, da je z lastno roko umoril vlačugo; ni več treba bobnarjev. Toda bil je tako zmehšan, da se je izgubil na poti, na kateri mu je bil izza mladih nog znan vsak kamen. Misli je, da je pri mostu, pa je bil v ulici, kjer ni nobena luč več svetila in se ni genila živa duša, toda glej v hipu se mu zasveti luč, ki je prihajala od bledega, mrtvega obraza, ki je plaval nad njim... in so z njega kapljale krvave kaplje.

Stresel se je od groze in je razprostrl roke proti prikazni. »Stran, proč od mene!« je sopihal. »Kaj hočeš, saj te ni več, zabodel sem te, ker si me varala in začarala.« Z mrzlično naglico je hitel naprej v temno noč, prekoračil je most, ki vodi v mesto, ki ga je nemo zrl z zadnjimi lučkami, s plamenečimi pogledi.

Tako. Sedaj bodo čuli. Danes Madžeder, jutri pa njegov oče. Povedal jima bo v obraz: Povelje je velelo, da jo je treba izgnati, toda jaz sem rekel, da se to ne bo zgodilo, in se ni zgodilo in se ne bo zgodilo nikdar, jaz sem jo zabodel, obsodite me, če si upate. — Jaz sam sem jo sodil.

Toda mahoma mu je jel padati pogum, jela ga je izpreletovati groza.

Ko bo ujet, ga bodo izpraševali o Štefani in njenem grehu. Oče mu bo rekel: Na Dunaju nisi verjel, Boga si poklical za pričo njene nedolžnosti.

Oh, in vendar je ležala na tleh vsa bela in krasna kakor angel, kljub vsej sramoti. Z lastnim bodalom si je priboril pravico. Toda kakor angel je ležala na tleh, proti nebu se je ozrla in je rekla: »Gospod Jezus!« In zatrepalo je morilčevo srce. Že se ga polasča bol, muka, kes. Bila si vlačuga, umoril sem te. Toda bila si ljuba... lepa deklica... uboga... mala Štefana.

Sedaj ga bodo v mestu o vsem izpraševali. O, hinavske matke. Sami so ga spravili tako daleč. Ne bo se udal njihovi sodbi. Tu bo ostal v temi — kjer ga nihče ne vidi, nihče ne izprašuje, potem pa — ko se bo začelo svetlikati — bo šel še enkrat k njej — da jo še enkrat vidi — potem naj ga primejo in peljejo pred očeta — pa naj ga sodi on, ki mu je prvi rekel: Vlačuga je.

Zabliskalo se je in v blisku se je prikazalo grozno, smolnatočrno mesto njegovega očeta liki peklenko mesto, obšla ga je zopet groza, obrnil se je nazaj in je z mesta stopal po pobočju doli k deroči vodi... Ha, tam doli je hladno, tam si bo ohladil vročo glavo, vroče ude, ki mu gore v pekoči vročici. Prišel je do reke in je z divjimi očmi zrl v vodo... O groza, po vodi plava zlatoobrobjen svetniški obraz in z njega kapljajo krvave kaplje... ta obraz je njegova sodba...

Čuj! Čuj! Kaj je to? Od tam, kjer je ležala na lesenih tleh, prihaja nad šumenjem vode, nad glasovi, ki letijo iz dna, glasen krik in vik. On ve, kdo je to, mati je našla svoje mrtvo dete. Kamenito srce mu postaja meso in kri, malo da mu ne poči v strašni boli, v pekočem, žgočem kesu! In dalje se v ulici morije razlega krik in vik v temno noč, razlega do neba in vpije zoper njega, volkodlaka. Zgrabi ga divji obup. V potemnelosti srca potegne meč in si ga hoče poriniti v srce, toda roka, ki je pri Štefani zadela cilj, je bila zdaj negotova, ni ubogalo jeklo, samo rnil se je, toda ne smrtno. Ko je vdrugič besneč nameril meč proti sebi, je čutil na prsih malo, mrzlo roko. Ne, sramota bi bila, se je zavedel, če si vzame življenje, ki ni več njegovo, marveč posvetnega sodnika... Kri za kri, življenje za življenje! O Štefana! Ko si bila še čista, si mi pripovedovala o Jezusu. Tedaj je povsod meč in ga je vtaknil v nožnico. Na levi strani ga je

močno bolelo — in iz prsi mu je lila topla kri — bil je ranjen.

Zgodilo se je, da je ravno takrat oskrbnik bolnišnice — bolnišnica je bila najbližja hiša in je stala nad pobočjem — odprl okno svoje spalnice, da bi videl, odkod se bliska. Tedaj je videl, kako se je spodaj ob vodi proti hiši sem vlekla moška postava, se nenadoma zgrudila na tla in obležala. Poklical je ženo in hlapca, in vsi so šli z lučjo doli k vodi in so našli na tleh ležečega, ranjenega moža. Strmeč so spoznali na obleki, da mora biti imeniten gospod, toda niso slutili, da je to štajerski stotnik, ker so šele pred kratkim časom prišli v ta kraj. Mislili so, da to mora biti kak tuj plemič, ki jo je skupil v kakem dvoboju.

Dvignili so nezvestnega moža in so ga nesli v bolnišnico. Oskrbnik je odprl sobo za kužne bolnike, ki je bila preskrbljena z novimi, sveže pogrnjenimi posteljami, v katerih še ni nihče ležal. Tam so položili moža na posteljo in so mu obvezali rano. Pri tem delu niso čuli krika in vika, ki je prihajal iz predmestja; ko pa je začelo biti plat zvona, so postali pozorni in prisluškovali.

Oskrbnik je rekel:

Nedelja je. Mladi nepridipravi so šli vasoati, mogoče, da so katerega spravili na oni svet. Lahko je pa tudi ogenj.

Morilni zvon je dalje tulil, in njegov bronasti glas, ki se je strašno razlegal v ponočni molk, je morilca vzbudil iz nezvesti. Nekoliko je dvignil glavo iznad rdeče blazine, divje in izgubljeno je z mrzlično zaročimi očmi gledal naokoli in se je vprašal, zakaj zvoni ponoči. Priletna žena oskrbnikova je odgovorila:

»Zvonenje moti gospoda, bo kmalu prenehalo, mora pač biti ogenj, gospod, le mirno počivajte naprej, ne bo še kmalu dan.«

Z gubasto roko je božaje šla preko vzglavja, tedaj pa je zakričal, da jo je bilo strah: »Proč, stran, ne dotakni se me, kriv sem smrti, deklica je mrtva.«

»Katera deklica?« je jecljala ženica, ki so ji v strahu šklepetale vse kosti, toda mož jo je potegnil proč od postelje, rekoč: »Pusti ga v miru! Ne vprašuj ga! Saj vidiš, da se mu blede. Zavri mu rajši mleko ter mu ga prinesi!«

Tulec se je v bolečinah zvijal po postelji in je z divjimi očmi streljal po sobi okoli; vprašal je ljudi, kdo so in odkod so prišli. Oskrbnik je rekel: »Gospod, kar lepo mirni bodite, ležite v mestni bolnišnici. Vaša rana ni nevarna, kmalu se vam bodo zopet vrnila moči.«

Tujca je stresla mrzlica, glasno je zaklicala:

»Vrzite me na cesto, ne veste, kdo sem.« Pokril si je z rokami obraz, da ga nihče ne vidi v obraz, počast v človeški podobi, ki je umorila žensko...

Komaj je v Štajerdorfu utihnil morilni zvon, pa se je v viharji črni noči jela rdečiti široka cesta, ki vodi proti Štajru, kakor bi se bližala jutranja zarja in čez Anizo sem je prihajalo volto bobnenje prihajajoče velike trume oboroženih možkih.

Mestu Štajer se približuje Hendelnova vojna sila, sam sodnik ji jaha na čelu. Petsto bakelj, ki jih peš nosijo strelci, razsvetlijuje pol gospodu; to je jutranja zarja o polnoči.

Komaj poldrug dan je, kar je četa odrinila z Dunaja. Zdej so že v Ensдорfu. Ko se je zablistalo, se je Hendelnu liki podoba prikazalo mesto Štajer. Obrnil se je ter zaklical svojim strelcem: Štajer. Zdelo se je, da mu v svitu bakelj obraz žari in se smeje. Saj je pred njim trdnjava njegove moči. Tu veljajo njegova povelja kakor božje zapovedi. Tu ni ne Klezelna, ne cesarja, tu je on sam kralj; če Madlzeder ni podel pes, Štefane ni več v mestu... Zato se vrača tako hitro, da vidi, je-li povelje izvršeno...

Hendel je izpodbodel težkega žrebca in je pred četo zdiral naprej, kolikor daleč se zaletel kamen.

Čul čez Anizo, iz Štajerdorfa sem, prihaja hrušč in trušč, jok in stok. In prsi so mu začele kipeti, kakor bi se mu težak kamen odvalil od srca. To so papežniki v Vizerfeldu — kričijo in tulijo. Povelje se je izvršilo —

Štefana je izgnana. Pod bičem njegovega srditega povelja je odsikala strupena kača, ki mu je zastrupila srce... dom... in lastno ubogo dete. Ha, kako čist in svež je zrak, opojen z močjo hrastov in jelk, ki mu veje iz Štajra nasproti, kako zmagovalno svetijo zvezde na polnočnem nebu! Naj živi Štajer, moja trdnjava! Ni več madeža na tebi, nobene vlačuge noga ne skruni več tvojih cest. Štefana je izgnana, kakor kuga v sušecu. Toda kaj počne sedaj njegov sin, ki ga je zapodil proč od sebe, ki mu je zaprl dom, ki mu je zdaj ukazal še izruvat malika iz srca...?

Li žaluje in okoli tava v boli in brezdelju, tudi sedaj še, ko je spoznal nesramne spletke? Ali na je mož premagal v ničem zaljubljenega mladca, da je z nožo nohodel lažnivo podobo svoje haginje, in bo sedaj prišel k očetu, rekoč: »Zaslepljen sem bil, odpusti mi in me zopet srečni na svojega otroka?«

O da bi tako govoril, potem naj mu magari umro žena, vsi bratje, se lahko ves Štajer požre v prah in pepel, vse to bi mu ne bilo nič, zakaj na vsem svetu ni danes stvari, ki bi to bolj ljubil s takim ognjem ljubezni, kakor ljubi svojega zavrženega, nepokornega sina.

»Zatrobite štajerske koračnice!« je velel trobentačem, »da vedo, da prihajamo, in nam odpro mestna vrata.« In trikrat so zadonele trobente, trikrat so zapeli bobni.

Široko so se odprla vrata mesta Štajer in sodnik je jedril skozi, neznansko velika se je prikazala njegova zapovedujoča vojna moč in v nekaj trenutkih se je vsa ozka ulica trla vojakov.

Glasovi štajerske koračnice so pridoneli v bolnišnico, kjer je v kužni sobi ležal ranjeni morilec. Prisluškuje, ve, kdo prihaja...

Nesrečnež zarine svojo glavo nad blazino, tako se bodo na sodnji dan skrivali pogubljeni pred božjim obličjem.

Mož, ki prihaja z vojaško silo, je njegov oče, ki je kriv njegove krivde, je njegov sodnik, ki ga bo obsodil — na smrt — na — smrt

Vojniki so skozi ožino korakali na mestni trg. Hendel ni malo ostrmel, ko je videl na trgu zbrano toliko množico, povsod so gorele svetilke; njih svetloba je razsvetljevala skremžene in spačene obraze, povsod je bilo slišati ihtenje in tuljenje. Ko so ljudje videli, da prihaja sodnik, so se jeli skupaj gneti in čuli so se glasni klici: Sodnik prihaja! Sodnik prihaja! Pravica! Pravica!

Nalašč je prestil vpitje in je ukazal bobnati. Toda čudno, kako naokoli narašča govorjenje in vpitje množice liki z gore deroči plazovi:

»Sodnik! Sodnik! Pravica!«

Hendel je ustavlil svojega konja pred vratmi Madlzederjeve hiše in je zaklical: »Madlzeder! Nešteto ljudi je stalo na trgu, sto in sto jih je bilo ob oknih. Pa niti eden ni vzkliknil: Dobro došli ali: Živjo!

Madlzeder je smotljivo in pokorno stopil pred silnega gospoda in je rahlo: »Živel varh Štajer!« prav tako, kakor takrat pod visicami.

Hendel mu je prekinil besedo: »Se je-li povelje izvršilo?«

Madlzeder je z roko pokazal na vojnike in rahlo ter na pisarje in je rekel z negotovim glasom:

»Mogočni gospod, ravno sem ga hotel izvršiti, toda Bog me je prehitel. Dekle, ki se je toliko zagrešilo nad Štajrom in nad vami, je mrtvo.«

Hendel je ocupnil in je naglas vzkliknil: »Štefana! Mrtva?«

Trdo in nepremično liki bronasti kip junakov je sedel na svojem konju in je molčal sredi med vdihovanjem in tuljenjem ljudstva, toda srce se mu je širilo veselja. Njegova muka in njegov pekel, njegove prečute noči, zastrupljeni dnevi, črv v njegovem mozgu, roparica čistosti in ljubezni njegovega otroka — vse je mrtvo. Prsi se mu širijo, kakor bi se bil rešil strašne more — in smeja se je. Toda le za trenutek. Zopet mu postane obraz trd in odrevenel, ne meneč se za jezo mrmaranje množice je vprašal: »Kako se je to zgodilo? Pa vendar ni umrla naravne smrti?« »Ne,« je odvrnil Madlzeder, »zavratno je bila zabodena.«

Tedaj ga je Hendel žugajoče pogledal in je rekel latinsko: »Clovek, govori, pa vendar ni kdo od vas mislil, da mi na tak način stori uslugo? Ker veste, da sem jo (po pravici) so-vražil do krvi? Toda kri je kri, in umor je umor! Naj ne pričakuje sladkega plačila.«

Madlzeder je bil blede kakor kreda.

»Ne, gospod, kako naj bi si bili kaj takega upali? Nikdo ne ve, kdo je bil. Saj vidite, ravno sem hotel vaše povelje izvršiti, ko je začelo biti plat zvona in mi je podžupan prinesel grozno novico.«

Tedaj so se v svitu bakelj začeli premikati vsi obrazi in vsi glasovi so začeli mrmrati, nešteto rok se je jelo dvigati proti mrkemu sodniku, in kakor na dano znamenje se je zopet začelo vpitje: »Gospod, pravica! Gospod, prosimo za pravico!« In iz prošnje je že bučal upor, ki ga ne bo mogla zatreti nobena sila, marveč edinole kri.

Hendel se ni dal motiti v svojem miru, zaničujoče je rekel:

»Naj-li tu o polnoči vršim sodbo?«

Tedaj se je iz množice ven prerinil mož, ki je v temi velikanski izgledal, in se je gnetel proti Hendelnu tako blizu, da se je njegov meč zadrl ob prsa konja, ki je nosil sodnika:

»Gospod sodnik, morate nam tukaj obli-biti, mi hočemo pravice, kakor hitro izide solnce, vi ste dolžni to, še velja za Štajer vaš preki dio!«

LIBERALNA STRANKA NA SLOVENSKEM JE RAZCEPLJENA NA TRI DELE. JUGOSLOV. DEMOKRATSKA STRANKA, SAMOSTOJNA KMETSKA IN NARODNOSOCIALNA.

DUSEVNI VODITELJ VSEH TREH JE SVOBODOMISLEC IN PRIJATELJ KAPITALISTOV DR. ŽERJAV. NAJ-VEČJI SOVRAZNIK SAMOUPRAVE SLOVENIJE.

Kakata bolečine? V obrazu? V celam telesu? Vaše mišice in žilci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-Fluid! Bode to se šušiti 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprjtu? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 skatlic 18 kron. Prava želodce okrepjujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Ornet in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 16, Hrvatska. A.

Izjava.

Podpisana Marija Vidmar, kuharica v župnišču v Št. Vidu pri Stični, preklicujem vse žalitve, ki sem jih pustila napisati o gospodu kaplanu Franu Lovšinu in drugih osebah v brezimnem pismu z dne 29. avgusta 1920. Obžalujem vse te žalitve, priznavam, da so brez vsake stvarne podlage, in plačam vse v tej zadevi narastle sodne in zastopniške stroške ter za namene društvenega doma v Št. Vidu pri Stični znesek 200 K.

Marija Vidmar,
kuharica v Št. Vidu pri Stični.

Srebro in zlato
kupi
tvrdka I. AUGUSTIN

Ljubljana
Siska, Sv. Jerneja
cesta 231.

Dunajska cesta
samo dopoldne
od 10—12 ure

Preklic.

Jez podpisani Leopold Zorc, posestnik v Polhovem gradu, obžalujem, da sem razžalil svojo sestro Ano Zorc s tem, da sem ji očital, da mi je 1.000 K ukradla. K temu dejanju sem bil zapeljan po Jeri Janša, posestnikovi hčerki. Preklicujem to žalitev kot popolnoma neutemeljeno in se zahvaljujem, da mi je to žalitev moja sestra na mojo prošnjo odpustila.

Vrhnika, 26. 10. 1920.

Leopold Zorc.

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporečil dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietetično sredstvo Mastin, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogistji in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglešan. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900, mag. opr. št. 28.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — 5 zavojev Mastina stane K 50.— in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpuščaje; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15.—.

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani
(Slovenija) zraven rotovža.

Sivalni stroji dospeli

predvojno blago za obrtno in rodbinsko rabo. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle, olje, potrebščine za šivilje, čevljarje in krojače.

Josip Petelin, Ljubljana
Sv. Petra nasip 7.

Suhe gobe, fižol, laneno seme

kupuje tvrdka z deželnimi in gozdnimi pridelki
Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8.

Barva za obleko

prve vrste, zanesljivo dobra, je zopet došla, črna modra, zelena, rdeča, lila, in siva v zavitkih po K 2.20 eden zavitek.

Barva za obleko druga vrsta tudi dobra črna in modra po K 1.50, eden zavitek.

Vsaakeum naročilo se pridene slovensko navodilo. Razpošilja po pošti vsako množino

KARL LOIBNER, CELJE.

Gozd

jelov ali bukov za posekanje se kupi. Pismene ponudbe pod »Amerikanski kupec« na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5.

Anton Kunstek

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 4
priporoča svojo veliko zalogo usnja in čevljarjskih potrebščin na drobno in na debelo.

Kovači pozor!

Več 1000 kg star. kov. železa za vozove se proda po 1—2 kroni Kilo. Ljubljana: Čopova ul. 10 na dvorišču (dohod z Resljeve c.)

Najboljša in najcenejša le pri tvrdki

kolesa**GOREC****LJUBLJANA**

motorji
pnevmatika Gosposvetska c. 14
(Marije Terezije c. 14.)

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA.

šivalni stroji in stroji za pletenje.
Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz tovarne v Linzu. Ustanovljena 1. 1867. — Došlo je ravno kar večje število strojev za vsako obrt. Vozenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“
Cen'ki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffelnrad.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena 1. 1820
obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada. Za plačila zavodu se dajo na razpolago poštne položnice.

Čisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkaže rezervnim skladam — po pravih določah v pospeševanje občeskoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v te svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8,761.118/37.

ŠIVALNI STROJI

z dolgim čolničkom, zelo trpežni K 1990.
P. Čuden, Ljubljana, Prešernova ul. 1.

Zopet pričnemo vsako sredo in soboto prodajati po

brez konkurenčnih cenah

trpežno češko volneno

SUKNO

in drugo manufakturno blago.

Po pošti razpošiljamo vsaki dan. Zahtevajte cenik!

Podjetje tkanin „Hermes“ Brata Vokač
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5 v I. nadstropju:
nasproti glavne pošte.

UKAZ

ni, ampak ogromen dobiček naredite, ako se danes naročite ilustrovani cenik ali greste v veletrgovino R. Stermeckl, Celje št. 305 katera je dobila ogromne množine sukna, porhenta, volne, cefirja, druka, platna in raznega manufakturnega blaga iz inozemstva, ter prodaja po čudovito nizkih cenah.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!**Menjalnica Slovenske eskomptne banke Ljubljana**

Kolodvorska ulica. — Hotel pri južnem kolodvoru.

Kupuje in prodaja tuj denar po najugodnejšem dnevnem kurzu. Z dežele se pošilja dolarje in drugi tuji denar lahko tudi v denarnem pismu.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje najugodnejše.

Izvršuje nakazila v tuje države in se peča z vsemi bančnimi posli.

Točna in kulantna postrežba.

COSMOLICH-LINE Trst - Amerika

New-York—Buenos-Ayres—Rio di Janeiro—Santos—Montevideo.

Drežplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike z Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Nekaj za Vas!

Racionalno negovanje lepote.

Hočete li obrn in roke racionalno negovati, pege, morele, opraviiti, brnavo kožo mladostno in v roko napraviti, uporabite Fellerjevo pravo Fina-oljano in kožo obvarujte o pravo i veliki porcelanastih 15 - K. Elsa teletno umivalne pastile i skatljica 10 20 K. Pomada za ustnice 2 - in 4 - K.

Ideal vseh mil

Je Fellerjevo Elsa iliino mlečno milo 10 - K. Teletno iliino mleko 17 - in 15 - K. Najboljši (Glycerin 6 - in 20 - K. Vazelin 30 - K. 7 - in 12 - K. Najboljši puder za obraze v vrečkah po 5 - K. Barvilo rože na obraz 10 pisem 20 - K.

Puder gospo, katere se v to razume

Je prvi dr. Klingerjev Hega-puder, bel, roza, velike elegantne skatljice 24 - K.

Kurja očesa

Eno leto, trdo lužo, odloščata brzo in temeljito Fellerjev turizovski očesni "Elsa" v skatljah po 2 - K in 7 10 K in Fellerjevo turizovsko tinktura steklenice 10 - K.

Fini parfemi

francoski, originalne steklenice 40 - K; nateht-nice od 20 - K naprej. Sachet (ovitek dišedečega praška za perilo) 5 - K.

Kaj se vsak dan potrebuje?

Angleški obliž 2 - K. Ly-sotom 20 - K. Popolni Irrigator najboljši 120 - K. Pravi Lyzol 30 - K. Kafr 2 - K. Kafrne kroglice 5 - K. Arnika 6 - K in 30 - K. Po smrekovem gozdu dišeči parfem za rože 25 - K. Konjak 30 - K. Malinov sok 30 - K. Kina železno vino 30 - K. Esene za rum 7 - in 35 - K. Ki-neški čaj na tehtnico od 3 - K naprej.

Pri vprašanjih

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

I. Naročila se adresirajo na:

EVGEN V. FELLER, lekarna, Stubica donja, Elsatroj 16. Hrvatska.

Prvovrstno naravno negovanje las.

Rast las napreduje, koža na glavi krepa, plešo in pretrano osivelost preprečuje Fellerjeva prava Tannokina pomada za rast las, i veliki porcelanastih 15 - K. Močno kantarovo milo za glavo 14 - K. Ograha pomada za brko 30 5 - in 8 - K. Neškodljiva olja za las, orchovo olje mala steklenica 6 - K. Velika 30 - K. Shampoo za umivanje las 4 - K.

Najmočnejše francosko žganje

najboljša prodvojna roba, manjša steklenica 15 - K, velika 25 - K. Elsa Kolenkova voda v steklenicah 7 - in 25 - K.

Proti potenju telesa

deluje sanesljivo Fellerjev Elsa cipalni prašek i skatljica 10 20 K.

Kaj jo „Elsa Fluid“ to zna vsaki!

6 drobnatih ali 2 specialni steklenici 42 - K.

Za usta in zobel

Hega zobni prašek s kisikom, i skatljica 20 - K. Dr. Hellerjev zobni prašek i skatljica 6 - K. Elsa voda za usta 20 - K, zobne krtačice od 20 - K naprej.

Proti mrčesom

kakor muhe, bolhe, stenece, rasi, sanesljivo in temeljito deluje Elsa mrčesni prah, velika skatljica 15 - K. Tinktura zoper stenice 30 - K. Naphtalin od 2 - K naprej.

Miši in podgane!

Mišji strup 8 - K. Strup zoper podgane 8 - K in 10 - K.

Omot in poštnina

se računa posebej, toda najceneje. Čim več se na enkrat naroči, tem manj draže stroški to robo.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vladno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezijo priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volneno in sukneno blago za moške in ženske, dalje pariente barhente, flanelle, celirje, sifone, potrebščine za krojače, šivilje i. t. d. Zagotavljajoč prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

A. & E. Skaberne,
veletrgovina z manufakturnim blagom
Ljubljana, Mestni trg 10.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporočam lgu. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

V modni in manufakturni trgovini "PRI IVANKI" v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 29

se dobi po zelo nizkih cenah sukneno blago za kostime, kakor tudi za moške obleke, zamet za moške, vražja koža, močna hlačevina, močni oksfordi, celirji, bela in pisana kotenina, različni barhenti, platno za rjuhe, očeje, črna svila, sploh vse, kar je k nevestini opremljeno potrebno.

Lanišče in predivo

v vsaki množini kupuje po najvišjih dnevnih cenah Terilnica in predilnica Anton Sinkovec, Grosuplje (Dolenjsko).

Znamenita naborna knjiga z zlati vsebino.

Kratko navodilo za pravo pobožnost do Mater božje. Priredil dr. Zdešar. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v vseh knjigarnah. — Cena samo 9 K 60 v.

Valenca za pekovski obrt sprejme pod ugodnimi pogoji
Ernest Drčar, pekovski mojster
Smartno p. Litijl.

Predivo, trto, kupuje po najvišjih cenah. Ponudbe v ceni in množini je poslati tvrdki
Ivan N. Adamič,
viverna, Ljubljana.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mera poginiti ako porabljate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke, posebne močne vste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

Sever & Komp., laneno seme, kumno, ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni
Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

ERJAVEC & TURK
trgovina z železnino
pri „ZLATI LOPATI“ preje
Hammerschmidt (Mühlisen)
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
— nasproti Križanske cerkve. —
Zaloga cementa.